

η φωνή της Κυδωνιάς

ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

Γιορτή Κάστανου
Ένας νέος θεσμός γεννιέται

ΑΦΙΕΡΩΜΑ

Νατάσα Αποστολοπούλου
"Πετώντας Ψηλά"

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

Σπύρος Α. Κατσούνης
Χάντμπολ και το χωριό μας

ΜΝΗΜΕΣ

Λεωνίδας Παπαγεωργίου
Στα παλιά σπίτια της Ζηλίστας

Περιεχόμενα

03 ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ
Μήνυμα Υπεύθυνου Σύνταξης

04 ΓΑΤΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ
Αρμοδιότητες του Προέδρου της
Τοπικής Κοινότητας

05 ΜΑΚΡΗΣ ΘΕΟΔΩΡΟΣ
Ένας Σύλλογος με Συμμετοχή, Διεκδίκηση και
Όραμα για το χωριό μας

07 ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ ΘΕΟΔΩΡΟΣ
Μήνυμα Προέδρου Ο.Σ.Υ.Ν.

09 ΜΑΚΡΗΣ Θ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ
Γενική Συνέλευση Κοινότητας και Συλλόγου
Εκλογές για την ανάδειξη νέου Δ.Σ. του Συλλόγου

12 ΑΠΟΣΤΟΛΟΠΟΥΛΟΥ ΝΑΤΑΣΑ
Πετώντας ψηλά

16 ΣΜΑΝΗ ΒΙΒΗ
1957, Δεκέμβρης στη Ζηλίστα

18 ΜΠΑΤΣΑΟΥΡΑΣ ΗΛ. ΙΩΑΝΝΗΣ
Άνοιξη στη Ζηλίστα τα χρόνια τα παλιά

21 ΚΑΤΣΟΥΝΗ ΑΘ. ΟΛΓΑ
Καλοκαίρι: Πανηγύρι, χορός, αντάμωμα

22 ΜΠΑΤΣΑΟΥΡΑΣ ΓΕΩΡ. ΙΩΑΝΝΗΣ
Φθινόπωρο 1964 στη Ζηλίστα

23 ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ ΛΕΩΝΙΔΑΣ
Στα παλιά σπίτια της Ζηλίστας

25 ΓΑΤΟΥ - ΣΑΤΛΑΝΗ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ
Ζηλίστα 1954
Πρωτομαγιά στις Ελληνότρυπες

26 ΜΑΚΡΗΣ ΘΕΟΔΩΡΟΣ
Ροή μυστικότητας στην Κυδωνιά

27 ΑΠΟΣΤΟΛΟΠΟΥΛΟΥ ΔΗΜΗΤΡΑ
Καλούδια της Κυδωνιάς

29 ΚΑΤΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ
Κυδωνιά και Περιβάλλον
(κλιματική κρίση, λειψυδρία)

32 ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ ΤΡΙΑΔΑ
ΠΕΤΡΙΔΗ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ
ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ
Εκδηλώσεις: Πανηγύρι 2025, Γιορτή κάστανου,
Ετήσιος χορός Συλλόγου - κοπή πίτας

35 ΚΑΡΑΣΜΑΪΛΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ -
ΜΠΑΤΣΑΟΥΡΑ ΧΡΥΣΑΦΕΝΙΑ
Η νεολαία του χωριού αρθρογραφεί

36 ΚΑΤΣΟΥΝΗΣ ΣΠΥΡΟΣ
Συνέντευξη στην Όλγα Κατσούνη

37 ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ ΙΩΑΝΝΗΣ -
ΠΕΤΡΙΔΗ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ
Καλλιτεχνικές δραστηριότητες Ζηλιστινών

38 Επιστολή Ιωάννη Η. Μπατσαούρα
στον Σπύρο Κατσάνο

39 Σταυρόλεξο, Γελοιογραφία

Η Φωνή της Κυδωνιάς

Ιδιοκτησία:
ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΚΥΔΩΝΙΩΤΩΝ
ΝΑΥΠΑΚΤΙΑΣ «Η ΓΟΥΣΤΙΑΝΗ»

Έδρα: Κυδωνιά Ναυπακτίας

E-mail: sylogos.kidonia@gmail.com

Ιστότοπος: <http://www.kidonia.gr>

Υπεύθυνος σύμφωνα με τον νόμο:
Παναγιώτης Γεωργιάδης

Για σχόλια, κείμενα ή πληροφορίες :

Συντακτική ομάδα:

Παναγιώτης Γεωργιάδης
Τηλ: 6932476474
E-mail: pangeorgiad@gmail.com

Όλγα Κατσούνη:
Τηλ: 6973069284
E-mail: olga.katsouni@gmail.com

Βιβή Σμάνη:
Τηλ: 2106454326, 6977071112
E-mail: vivikatou@yahoo.gr

Τηλέφωνα επικοινωνίας Δ.Σ.:

Πρόεδρος: Θεόδωρος Μακρής
Τηλ: 6946796814

Αντιπρόεδρος: Παναγιώτης Γεωργιάδης
Τηλ: 6932476474

Γραμματέας: Τριάδα Παπαγεωργίου
Τηλ: 6945451676

Ταμίας: Δημήτρης Μποτζίολης
Τηλ: 6932353153

Λογαριασμοί Συλλόγου:

Τράπεζα Πειραιώς : GR8901716790006679142920756
Εθνική Τράπεζα : GR4501104120000041201060542

ΜΗΝΥΜΑ ΥΠΕΥΘΥΝΟΥ ΣΥΝΤΑΞΗΣ

Νέα σύνθεση - Όραμα - Στόχοι

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ

Αγαπητοί συγχωριανοί και φίλοι, με ιδιαίτερη χαρά και αίσθημα ευθύνης αναλαμβάνω τον ρόλο του υπεύθυνου σύνταξης της εφημερίδας του χωριού μας.

Η ευθύνη αυτή είναι ιδιαίτερα αυξημένη, καθώς ταυτόχρονα υπηρετώ και ως αντιπρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου του Πολιτιστικού μας Συλλόγου. Αυτοί οι δύο ρόλοι απαιτούν χρόνο, συνέπεια και αγάπη για τον τόπο μας. Πιστεύω ακράδαντα ότι κάθε προσπάθεια αξίζει όταν ο στόχος είναι η πρόοδος και η προβολή του χωριού μας.

Το νέο Δ.Σ. έχει κρίνει απαραίτητο, μέσω του θεσμικού του ρόλου, να συμβάλει καθοριστικά στη σύνταξη της εφημερίδας μας, ώστε αυτή να μην είναι απλώς μία προσπάθεια συγχωριανών που χρηματοδοτεί ο σύλλογος. Με τιμή η εμπιστοσύνη τους να τους εκπροσωπήσω και τους ευχαριστώ.

Σε αυτό το σημείο, αισθάνομαι την ανάγκη να εκφράσω τον σεβασμό και την εκτίμησή μου προς τον μέχρι τώρα διευθύνοντα σύνταξης της εφημερίδας, τον Ηλία Γάτο, του οποίου η προσφορά υπήρξε ανεκτίμητη. Μέσω των καλογραμμένων κειμένων του, της γνώσης της ιστορίας του τόπου και της βαθιάς του αγάπης για το χωριό, έχει αφήσει ένα σημαντικό αποτύπωμα στην πορεία της εφημερίδας.

Το έργο του αποτελεί για εμάς πηγή έμπνευσης και καλούμαστε να ανταποκριθούμε σε αυτό το υψηλό επίπεδο.

Η εφημερίδα αυτή δεν αποτελεί απλώς μερικές σελίδες χαρτιού, αλλά είναι η φωνή μας και έχει ως στόχο να δημιουργήσει έναν ζωντανό χώρο ενημέρωσης, μνήμης και δημιουργικότητας.

Επιθυμούμε να φιλοξενούμε ιστορικές αναφορές, αφιερώματα σε πρόσωπα του χωριού, νέα της κοινότητας, απόψεις των κατοίκων και ενημέρωση για δράσεις που διατηρούν τον τόπο μας ζωντανό. Επιπλέον, επιδιώκουμε να δώσουμε βήμα και στους νεότερους, ώστε να συμμετέχουν ενεργά και να νιώσουν ότι η εφημερίδα αυτή ανήκει και σε αυτούς.

Από την πλευρά του Συλλόγου μας, ο στόχος παραμένει σταθερός: η διατήρηση της παράδοσης, η ανάδειξη της ιστορίας μας και η ενίσχυση της συλλογικότητας στο χωριό. Μέσω εκδηλώσεων, πολιτιστικών δράσεων και πρωτοβουλιών που ενώνουν τους ανθρώπους, προσπαθούμε να διατηρήσουμε ζωντανή την ταυτότητα του τόπου μας και να δημιουργήσουμε ευκαιρίες για να συναντιόμαστε, να συνεργαζόμαστε και να προχωρούμε όλοι μαζί μπροστά.

Με συνεργασία, καλή διάθεση και αγάπη για τον τόπο μας, πιστεύω ότι μπορούμε να δημιουργήσουμε κάτι όμορφο και ουσιαστικό.

Θέλω να εκφράσω τις θερμές ευχαριστίες μου σε όλους όσους αφιέρωσαν χρόνο και μεράκι για να γράψουν κείμενα και να συμβάλουν στην έκδοση της εφημερίδας του χωριού μας.

Εξχωριστή μνεία όμως οφείλω να κάνω στο ζεύγος Νικολαΐδη που πάντα στέκεται στο πλευρό μας και χρηματοδοτεί κάθε χρονιά την προσπάθειά μας.

Αρμοδιότητες ενός Προέδρου της Τοπικής Κοινότητας

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΓΑΤΟΣ
Πρόεδρος Τοπικής Κοινότητας Κυδωνιάς

Ο Πρόεδρος της Τοπικής Κοινότητας μετέχει στις συνεδριάσεις του Δήμου κι έχει δικαίωμα ψήφου, όταν συζητείται οποιοδήποτε θέμα που αφορά την Κοινότητα.

Επιπλέον, είναι υπεύθυνος για την κατάρτιση του τεχνικού προγράμματος της Κοινότητας, δηλαδή διαφόρων έργων που πρέπει να υλοποιηθούν για την καλύτερη διατήρηση και εξέλιξη της Κοινότητας.

Από άποψη υλικοτεχνικών υποδομών, ο Πρόεδρος είναι υπεύθυνος για την καθαριότητα των κοινόχρηστων χώρων (δηλ. δρόμων, πλατειών, βрусών, γηπέδων), για την καλή λειτουργία του δημοτικού φωτισμού, για τον καθαρισμό του Κοιμητηρίου και τη διευθέτηση των τάφων. Επίσης, είναι αρμόδιος για την κατάσταση της παιδικής χαράς, για τον έλεγχο και την αποκατάσταση πιθανών ζημιών ύδρευσης, για την προστασία της δημοτικής περιουσίας και για την αντιμετώπιση πιθανών φυσικών καταστροφών, π.χ. πυρκαγιών. Θα πρέπει να τονιστεί, ιδίως στην περίπτωση του χωριού μας, ότι ο Πρόεδρος μεριμνά και για την καλή κατάσταση του οδικού δικτύου, τόσο της εσωτερικής όσο και της αγροτικής οδοποιίας.

Πολλοί θα διερωτάστε τι έχω κάνει μέχρι τώρα ως Πρόεδρος. Δυστυχώς δεν έχουμε τη δυνατότητα να κάνουμε πολλά πράγματα γιατί η επιχορήγηση από τον Δήμο είναι πολύ μικρή, εξαιτίας της χλιομετρικής απόστασης του χωριού μας από την πόλη και των λίγων ψηφοφόρων που είναι εγγεγραμμένοι στους εκλογικούς καταλόγους του χωριού. Παρόλα αυτά, με προσωπική δουλειά, με τη βοήθεια μερικών χωριανών και του συλλόγου Κυδωνιωτών Ναυπακτίας «Η Γούστιανη», έχει καταρτιστεί το τεχνικό πρόγραμμα για τα έργα του χωριού. Προσπαθώ να διατηρώ το χωριό καθαρό (κυρίως τα σοκάκια, τις πλατείες και τις βρύσες) και φωτισμένο, όπως επίσης να είναι καθαρά, φωτισμένα και λειτουργικά η παιδική χαρά, το γήπεδο και το νεκροταφείο.

Ακόμη, κατέβαλα προσπάθειες προκειμένου οι δρόμοι να είναι κατά το δυνατόν προσβάσιμοι και τον χειμώνα και το καλοκαίρι. Επιπλέον, πραγματοποιήθηκε καθαρισμός των δεξαμενών νερού, επιδιόρθωση βλαβών στο δίκτυο ύδρευσης και άρδευσης και αποκομιδή σκουπιδιών. Τέλος, από πέρσι μέχρι φέτος που ακόμη έχουμε το συνεργείο που κατασκευάζει τον δρόμο, προσπαθώ εγώ προσωπικά αλλά και άλλοι με διάφορες ενέργειες και με πολλά παρακάλια μήπως η περιφέρεια ασχοληθεί και με το κομμάτι του δρόμου που ξεκινά από την είσοδο του χωριού έως και την εκκλησία του Αγίου Νικολάου.

Δυστυχώς όμως το σύνδρομο της ελληνικής νοοτροπίας, το ρουσφέτι, ισχύει και στη λειτουργία του Δήμου και της Περιφέρειας. Περισσότερα πράγματα μπορείς να πετύχεις με τις τυχόν γνωριμίες παρά με τις αυτονόητες υποχρεώσεις του κράτους προς τους πολίτες.

Προσωπικά θα ήθελα να παρακαλέσω όλους τους συγχωριανούς να προσφέρουν οποιαδήποτε βοήθεια για τη διατήρηση του χωριού μας. Ο καθένας από μας είναι σε θέση να συμβάλλει αρχικά στην καθαριότητα του χωριού ξεκινώντας από την καθαριότητα του οικημάτων του. Το πιο βασικό είναι πως όλοι μας μπορούμε να αξιοποιήσουμε τις ιδέες μας, τις δυνατότητές μας και τις προσδοκίες μας για να κρατήσουμε ζωντανό το χωριό και για τις επόμενες γενιές.

Ένας Σύλλογος με Συμμετοχή, Διεκδίκηση και Όραμα για το χωριό μας

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΜΑΚΡΗΣ

Πρόεδρος Συλλόγου Κυδωνιωτών “Η ΓΟΥΣΤΙΑΝΗ”

“Το χωριό μπορεί να μην έχει σήμερα
μόνιμους κατοίκους, όμως συνεχίζει να ζει
μέσα στις καρδιές των ανθρώπων του”

Με αίσθημα ευθύνης αλλά και ξεκάθαρη διάθεση προσφοράς, το νέο και ανανεωμένο Διοικητικό Συμβούλιο του Συλλόγου μας ανέλαβε τα καθήκοντά του αμέσως μετά τις εκλογές του Αυγούστου του 2025, διαδεχόμενο ένα άξιο Διοικητικό Συμβούλιο που είχε ήδη ανεβάσει αρκετά τον πήχη της προσφοράς επί πολλά έτη.

Τα μέλη μας, ως επί το πλείστον, είμαστε παιδιά που πολλά από τα καλοκαίρια των παιδικών μας χρόνων τα περάσαμε στο χωριό μας, με τον παππού και τη γιαγιά, ή μόνο με τη γιαγιά ή μόνο με τους γονείς μας. Είμαστε παιδικοί φίλοι που παίζαμε νυχθημερόν στην πλατεία του χωριού μας, γεμίζαμε με τις παιδικές μας φωνές το μαγαζί του Ζαχαρόγιαννου, «τρώγαμε» τα γόνατά μας στο γήπεδο, εξερευνούσαμε το Κεφαλάρι και το Καστανόρεμα, κυνηγούσαμε τις κωλοφωτιές το βράδυ όπως αργότερα, μεγάλοι πια, κυνηγήσαμε τα όνειρά μας.

Στο χωριό μας που μπορεί να μην έχει πλέον μόνιμους κατοίκους, αλλά παραμένει ζωντανό μέσα στις καρδιές των ανθρώπων του, ο Σύλλογος καλείται πλέον να διαδραματίσει έναν ρόλο ουσιαστικό: να οργανώσει, να ενεργοποιήσει και να διεκδικήσει.

Συμμετοχή, Δημοκρατία και Καθαρός Λόγος

Πρώτος μας στόχος είναι ένας Σύλλογος ανοιχτός και συμμετοχικός. Ένας Σύλλογος που δεν θα λειτουργεί με λίγους, αλλά με όλους (αύξηση συμμετοχικότητας).

Οι δημοκρατικές διαδικασίες των οργάνων μας, η διαφάνεια και ο σεβασμός στη διαφορετική άποψη αποτελούν αδιαπραγμάτευτες αρχές μας. Η κριτική δεν μας φοβίζει. Δεν μας φέρνει απέναντι σε κανέναν. Μας δυναμώνει.

Εξωστρέφεια και Συνέργειες

Ο Σύλλογός μας επιδιώκει ενεργά τη συνεργασία με πολιτιστικούς συλλόγους όμορων χωριών, δημιουργώντας ένα δίκτυο δράσεων, ανταλλαγής ιδεών και κοινών πρωτοβουλιών.

Μέσα από τη συνεργασία και τη διαδραστικότητα μπορούμε να πετύχουμε περισσότερα — όχι μόνο για το δικό μας χωριό, αλλά για ολόκληρη την περιοχή.

Δράσεις που φέρνουν ξανά ζωή

Στόχος μας είναι να ξαναδώσουμε λόγους για συχνές επισκέψεις στο χωριό (αύξηση επισκεψιμότητας). Το χωριό μας πρέπει να ξαναμπει στον ετήσιο προγραμματισμό των προορισμών μας.

Προχωράμε σε:

- καθιέρωση της Γιορτής του Κάστανου
- προώθηση της δράσης «Πιάνουμε τον Μάη στο χωριό»
- πολιτιστικές εκδηλώσεις, εκθέσεις και συναντήσεις το καλοκαίρι στο χωριό που θα γίνουν θεσμός
- συνέχιση του παραδοσιακού πανηγυριού μας.

**Δεν αρκεί να θυμόμαστε το χωριό.
Πρέπει να το ζούμε!**

Διεκδίκηση και Σεβασμός

Ο Σύλλογος δεν θα περιοριστεί σε εθιμοτυπικές δράσεις. Θα είναι παρών, ενεργός και, όπου χρειαστεί, δυναμικός.

Θα διεκδικήσουμε με σοβαρότητα και επιμονή:

- Τον σεβασμό των τοπικών αρχών.
 - Την ουσιαστική στήριξη από τον Δήμο και την Περιφέρεια.
 - Παρεμβάσεις σε υποδομές, ένταξη σε ευρωπαϊκά προγράμματα και ανάδειξη του χωριού.
- Με διάλογο όπου υπάρχει ανταπόκριση. Με αποφασιστικότητα όπου υπάρχει αδιαφορία.

Ένα χωριό χωρίς κατοίκους – αλλά με μέλλον

Το χωριό μας, χτισμένο σε υψόμετρο 1000 μέτρων περίπου, μπορεί σήμερα να μην έχει μόνιμους κατοίκους, έχει όμως κάτι πολύ πιο σημαντικό: ανθρώπους όλων των ηλικιών διασκορπισμένους σε όλη την Ελλάδα και το εξωτερικό που το «κουβαλούν» μέσα τους.

Ο στόχος μας είναι να μετατρέψουμε αυτή την αγάπη σε πράξη.

// ...κυνηγούσαμε τις
κωλοφωτιές το βράδυ
όπως αργότερα, μεγάλοι
πια, κυνηγήσαμε τα όνειρά
μας //

Οραματιζόμαστε:

1. Την ανακαίνιση και αξιοποίηση του μαγαζιού του χωριού μας.
2. Την καθιέρωση του χώρου του σχολείου μας ως Πολιτιστικού μας Κέντρου.
3. Την αξιοποίηση παλιών σπιτιών ως ξενώνων ή πολιτιστικών χώρων.
4. Την ανάδειξη μονοπατιών και φυσικών διαδρομών.
5. Ένα σταθερό ημερολόγιο εκδηλώσεων που θα κρατά το χωριό «ζωντανό» όλο το χρόνο.
6. Μία νέα εκδοτική προσπάθεια στην εφημερίδα μας.
7. Μια σύγχρονη ψηφιακή παρουσία που θα επανασυστήσει το χωριό μας στις νέες γενιές.
8. Την ανάδειξη μίας νέας γενιάς παιδιών που θα γίνουν μια παρέα και θα αποκτήσουν όμορφες εμπειρίες και αναμνήσεις από το χωριό μας.
9. Την οικονομική ενδυνάμωση του Συλλόγου μας.
10. Τη δημιουργία σύγχρονου αθλητικού κέντρου.

Μια συλλογική προσπάθεια

Τίποτα από όλα αυτά δεν μπορεί να επιτευχθεί χωρίς τη συμμετοχή όλων. Ο Σύλλογός μας όπως αποδεικνύεται συνεχώς και σε κάθε εκδήλωσή μας μέχρι σήμερα, δεν είναι το Διοικητικό Συμβούλιο — είναι οι άνθρωποί του, τα Μέλη του.

Καλούμε όλους τους συγχωριανούς και φίλους του χωριού να γίνουν μέρος αυτής της προσπάθειας. Να συμμετέχουν, να προτείνουν, να δημιουργήσουν.

**Γιατί η Κυδωνιά μας
δεν αξίζει τίποτα λιγότερο.**

Γνωριμία με την Ο.Σ.Υ.Ν. Ενέργειες για το οδικό δίκτυο της Ναυπακτίας, ιδιαίτερα στις κοινότητες Καλλονή, Κυδωνιά, Γραμμένη Οξυά, Λεύκα και Μανδρινή.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ, ΠΡΟΕΔΡΟΣ Ο.Σ.Υ.Ν

Αγαπητοί συμπολίτες Κυδωνιώτες, εκπροσωπώντας τη μεγάλη οικογένεια της Ο.Σ.Υ.Ν., αισθάνομαι μεγάλη τιμή να φιλοξενοῦμαι στις σελίδες της “Φωνής της Κυδωνιάς”. Πιστεύω ότι ο πολιτισμός και η κουλτούρα παράγονται και προάγονται επιτυχώς εφ’ όσον στηρίζονται από ανθρώπους που σέβονται αυτές τις αξίες. Από τη γνωριμία μου με την Κοινότητα και τον Σύλλογό σας, ξέρω από πρώτο χέρι ότι εσείς παράγετε πολιτισμό, τον οποίο υπηρετείτε με πάθος και απέραντο σεβασμό.

Στο κείμενό μου θα αναφερθώ στο έργο της Ο.Σ.Υ.Ν. και σε δραστηριότητές της για τη στήριξη του οδικού δικτύου στην περιοχή σας, την παραμελημένη ακρότατη βόρεια Ναυπακτία.

Α. Γνωριμία με την Ο.Σ.Υ.Ν. και το έργο της

Η Ομοσπονδία Συλλόγων Ναυπακτίας (Ο.Σ.Υ.Ν.) ιδρύθηκε το 1980 και αποτελείται από 47 δραστήριους Ναυπακτιακούς Συλλόγους. Διοικείται από 11μελές κεντρικό συμβούλιο και το τωρινό, εκτός από εμένα που έχω την τιμή να είμαι Πρόεδρος, υπηρετούν ως Αντιπρόεδροι ο Αθανάσιος Καλαβρουζιώτης και ο Νίκος Ανδρίτσος και ως Γραμματέας η Ιωάννα Πια.

Σκοπός της είναι η ανάπτυξη στενών δεσμών αλληλεγγύης μεταξύ των πατριδοτοπικών Συλλόγων της Ναυπακτίας και η συντονισμένη δράση τους, με στόχο την οικονομική και πολιτιστική ανάπτυξη του τόπου μας σε όλους τους τομείς.

Για να υλοποιήσει τους στόχους της η Ομοσπονδία υποστηρίζει και υλοποιεί επιτόπια επιστημονική έρευνα, συνέδρια, ημερίδες και εκδηλώσεις πνευματικές, καλλιτεχνικές και παραδοσιακές.

Εκδίδει επίσης βιβλία και ενημερωτικά έντυπα, συγκεντρώνει ιστορικό και λαογραφικό υλικό και αναδεικνύει το σπουδαίο έργο των συντοπιτών μας καλλιτεχνών στον λόγο, το θέατρο, τη μουσική και τις εικαστικές τέχνες.

Με την υποστήριξή της ιδρύονται βιβλιοθήκες, πνευματικά και αθλητικά κέντρα, μουσεία και εντευκτήρια και δημιουργούνται παραδοσιακά χορευτικά συγκροτήματα και θεατρικές ομάδες. Επιδιώκουμε να στηρίξουμε θεσμικά μέσω των Συλλόγων την άυλη πολιτιστική κληρονομιά του τόπου μας.

Για την προστασία των ορεινών δασών και του περιβαλλοντολογικού πλούτου της Ναυπακτίας οργανώνουμε εξορμήσεις και συμμετέχουμε ενεργά στις οικολογικές κινητοποιήσεις για τα αιολικά πάρκα στην περιοχή μας.

Η Ο.Σ.Υ.Ν. επιπλέον εκπονεί και υλοποιεί αναπτυξιακά προγράμματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας, του Δήμου Ναυπακτίας και της Αιτωλικής Αναπτυξιακής, ως μέτοχος της οποίας συνδιαχειρίζεται το τοπικό πρόγραμμά της “LEADER”.

Το Πρόγραμμα αυτό αποτελεί αξιόλογη προοπτική χρηματοδότησης των τοπικών Συλλόγων και γι’ αυτό ενθαρρύνουμε κάθε τοπικό Σύλλογο να αξιοποιήσει τις σχετικές δυνατότητες! Στηρίζουμε παράλληλα Συλλόγους να συμμετέχουν σε δημοτικά, περιφερειακά και ευρωπαϊκά προγράμματα για τη χρηματοδότηση εγκαταστάσεων και εκδηλώσεων, την οργάνωση αθλητικών αγώνων ή τη συντήρηση μονοπατιών.

Για την καλύτερη ενημέρωση μεταξύ μας δημιουργήσαμε την ηλεκτρονική εφημερίδα “www.nafraktiaki.gr”, το κανάλι μας στο YouTube, την ομάδα “Ναυπακτική της Ο.Σ.Υ.Ν.” στο FB με 3.650 μέλη και site με ψηφιακό σύστημα ανάδειξης της ιστορίας και του πολιτιστικού αποθέματος της περιοχής μας, σε συνεργασία με την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας.

Συνεργαζόμαστε στενά με τους τοπικούς Συλλόγους, την Ε.Ν.Α.Μ. (Εταιρεία Ναυπακτιακών Μελετών), την ΠΑΝ.ΣΥ (Παναιτωλοακαρνανική Συνομοσπονδία), τον Σεβασμιώτατο Μητροπολίτη μας κ. Ιερόθεο, τις τοπικές κοινότητες, τον Δήμο Ναυπακτίας, την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας και το Υπουργείο Πολιτισμού.

Επίσης μαζί με άλλες 4 Ομοσπονδίες του Νομού Αιτωλοακαρνανίας συμμετέχουμε στην Παναιτωλοακαρνανική Συνομοσπονδία (ΠΑΝ.ΣΥ), εκπροσωπούμενοι από δυο εκλεγμένα μέλη μας, τον Ευθ. Γάτο και τον Δημήτρη Κούκουνα, και τον Πρόεδρό της.

Επιπλέον η Ομοσπονδία προωθεί μεθοδικά και δυναμικά προς την κεντρική εξουσία τα μεγάλα ζητήματα που απασχολούν την περιοχή μας έχοντας επιτύχει σημαντικό έργο στην προσπάθεια αυτή, όπως θα αναφέρω στην επόμενη ενότητα του κειμένου μου.

Σας καλώ λοιπόν να διερευνήσετε και να αξιοποιήσετε τις δυνατότητες στήριξης του Συλλόγου και της Κοινότητάς της μέσω της Ομοσπονδίας!

Β. Οι αγώνες της Ο.Σ.Υ.Ν. για την υποστήριξη των οδικών δικτύων στις “δυσπρόσιτες”, κυριολεκτικά, κοινότητές σας και συγκεκριμένα στις κοινότητες της ΒΔ Ναυπακτίας Γραμμένη Οξυά, Λεύκα, Μανδρινή, Κυδωνιά και Καλλονή.

Το 2021 είχα την τιμή να έχω συνεργάτες στα όργανα της Ομοσπονδίας από τη Βορειοανατολική πύλη της Ναυπακτίας τον χωριανό σας Μάκη Γάτο, τον Νίκο Ανδρίτσο από τη Γραμμένη Οξυά και τον Ηλία Βλάχο. Ο Μ. Γάτος με ενημέρωνε συνεχώς για τα μεγάλα προβλήματα του οδικού δικτύου στα απομονωμένα χωριά μας και για την καθυστέρηση δημοπράτησης εγκεκριμένων έργων. Το 2022 με επιστολή στον Περιφερειάρχη και κοινοποίηση στο αρμόδιο υπουργείο υπενθυμίσαμε αυτή την καθυστέρηση και την επείγουσα ανάγκη βελτίωσης του οδικού δικτύου.

Από τότε μέχρι σήμερα ολοκληρώθηκαν μερικά έργα που αναφέρονταν στην επιστολή εκείνη και άλλα είναι σε εξέλιξη, όπως οι δρόμοι στα δικά σας χωριά. Χρειάζεται όμως επαγρύπνηση και συνεχής κινητοποίηση για να προχωρήσουν όσο πιο σύντομα και όσο πιο σωστά γίνεται τα έργα αυτά. Γι' αυτό τον Ιανουάριο του 2026 σε συνεργασία με τον Θεόδωρο Κάντζο, πολιτικό μηχανικό που γνωρίζει όσο κανένας την περιοχή, στείλαμε στον Πρωθυπουργό, με κοινοποίηση σε όλους τους εμπλεκόμενους, επιστολή για όλο το οδικό δίκτυο της Ναυπακτίας.

Παραθέτω αποσπάσματα της επιστολής, κυρίως αυτά που αφορούν τη δική σας κοινότητα και τις γειτονικές σας, δηλαδή τα χωριά της ακρότατης ΒΔ Ναυπακτίας (παρόλο που η κατάσταση στο οδικό δίκτυο και της νοτιότερης Ναυπακτίας είναι σχεδόν εξίσου προβληματική).

«Αξιότιμε κύριε Πρωθυπουργέ,

Η Ναυπακτία έχει 67 τοπικές κοινότητες και στην Ομοσπονδία μας συμμετέχουν σχεδόν όλοι οι πολιτιστικοί Σύλλογοι των κοινοτήτων αυτών. Μέσα από τη συλλογική μας δράση, δίνουμε μια διαρκή μάχη ώστε η Ναυπακτία να διεκδικεί μια ξεχωριστή θέση στην Περιφερειακή Ενότητα Αιτωλο-ακαρνανίας αλλά και μερίδιο της περιφερειακής ανάπτυξης στη Δυτική Ελλάδα.

Ένα ασφαλές και σύγχρονο οδικό δίκτυο είναι ο καθοριστικός παράγοντας, ώστε να επιτευχθεί το αναπτυξιακό άλμα που τόσο έχει ανάγκη ο τόπος μας και να αποφευχθεί η περαιτέρω ερήμωση της υπαίθρου και των χωριών μας. Είναι αξιοσημείωτο ότι η Ναυπακτία παραμένει μια από τις πολύ λίγες περιοχές της χώρας μας με τόσους χωματόδρομους εν έτει 2026. Και αυτό με την έμπρακτη στήριξή σας πρέπει να αλλάξει.

Παρά τη σημαντική πρόοδο που έχει καταγραφεί τα τελευταία χρόνια, απομένουν πολλές εκκρεμότητες από το παρελθόν και έχουν δημιουργηθεί εν τω μεταξύ νέες, τις οποίες θέλουμε να θέσουμε υπόψη σας:

1. Οδικό δίκτυο που παραμένει μη ασφαλοστρωμένο:

- Κλεπά - Λειβαδάκι (τμήμα) 3,7 χλμ.
- Κλεπά - Διασταύρωση - Δενδροχώρι 4,8 χλμ.
- Ελατόβρυση - Καλλονή 8,3 χλμ. (26ο Πρωτεύον Επαρχιακό)
- Κυδωνιά - Διασταύρωση Λεύκα - Γραμμένη Οξυά 7,6 χλμ.
- Καλλονή - Κριάτσι μέχρι τα όρια του Δήμου Ναυπακτίας 2,5 χλμ.

2. Επίσης δεν υπάρχει συνεχής οδική διασύνδεση (λόγω έλλειψης διαβάσεων), σε παραπόταμο Βοτσαίτη και Εύηνο, από Ελατόβρυση προς Καλλονή κι από Κυδωνιά προς Λεύκα.

Τα χωριά Καλλονή και Κυδωνιά χρησιμοποιούν τον δρόμο από Κριάτσι Φωκίδας. Τα χωριά Γραμμένη Οξυά, Λεύκα και Μανδρινή χρησιμοποιούν το οδικό δίκτυο της Φωκίδας προς Αρτοτίνα και το οδικό δίκτυο της Φθιώτιδας προς Γαρδίκι. Κατά συνέπεια, δεν υπάρχει ομαλή βορειοανατολική διαπεριφερειακή επικοινωνία της Ορεινής Ναυπακτίας και του Δήμου Ναυπακτίας γενικότερα με τους νομούς Ευρυτανίας, Φθιώτιδας και Φωκίδας.

Η παλαιά γέφυρα του ποταμού Εύηνου και το οδικό δίκτυο μέχρι την Γραμμένη Οξυά και Λεύκα (26ο Πρωτεύον Επαρχιακό) χρήζουν συντήρησης της ασφάλτου.

3. Λόγω της κακοκαιρίας του Δεκεμβρίου του 2021 και της διέλευσης μεγάλων φορτηγών με βαριά φορτία για τη μεταφορά εξαρτημάτων για τις ανεμογεννήτριες, όλο το οδικό δίκτυο και ειδικά της Αποδοτίας, Πυλλήνης και Πλατάνου έχει υποστεί σοβαρές ζημιές και χρειάζεται συντήρηση και αποκατάσταση της ασφάλτου.

Αξιότιμε κύριε Πρωθυπουργέ,

Η εποχή μας επιτάσσει συνέργειες, σύνθεση, συνεργασία, ενότητα και ισχυρότερη δυναμική, ώστε να διεκδικήσουμε περισσότερα για την περιφερειακή ανάπτυξη, τις υποδομές, την αξιοπρεπή επαγγελματική δραστηριότητα και τη βελτίωση του βιοτικού επιπέδου στον τόπο που αγαπάμε και θεωρούμε πως το αξίζουμε.

Οι ελλείψεις στις υποδομές σε συνδυασμό με την απουσία νέων ανθρώπων, κυρίως στον ορεινό όγκο του Δήμου μας, απαιτούν τη συνδρομή των Πολιτιστικών Συλλόγων και των δυνάμεων που διαθέτουν για να λύνουν προβλήματα κάθε τοπικής κοινωνίας, αναπληρώνοντας την πολιτεία. Είναι επιτακτική ανάγκη η εύρεση κονδυλίων για την ανάδειξη της ιστορικής, θρησκευτικής και πολιτιστικής κληρονομιάς του τόπου μας. Οι Σύλλογοι είναι πολύτιμοι για τον τόπο τους, όπως απαραίτητη είναι και η Ο.ΣΥ.Ν. για τη Ναυπακτία. Στην Ο.ΣΥ.Ν. ενώνουμε δυνάμεις με αλληλεγγύη και συνεργασία, συνεχίζουμε να τιμούμε τις ρίζες μας και ενισχύουμε το συλλογικό μας έργο. Όλοι μαζί μπορούμε καλύτερα και περισσότερα. Ρόλοι υπάρχουν για τον καθένα από τους φορείς και είμαστε όλοι πρωταγωνιστές στο ίδιο έργο».

Αγαπητοί Κυδωνιώτες,

Κλείνοντας, θέλω να σας ευχαριστήσω για τη συμμετοχή σας στο έργο της Ο.ΣΥ.Ν., να σας ενθαρρύνω να ερευνήσετε προσεκτικά τις δυνατότητες συμμετοχής σας σε υποστηρικτικά προγράμματα που υλοποιούμε και να ευχηθώ σε όλους μας να συνεχίσουμε την προσπάθεια για το καλό του τόπου μας με το όραμα-στόχο:

Η ΝΑΥΠΑΚΤΙΑ ΨΗΛΑ!

ΓΕΝΙΚΕΣ ΣΥΝΕΛΕΥΣΕΙΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΜΑΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

Εκλογή νέου Διοικητικού Συμβουλίου στον Σύλλογο

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΘΕΟΦ. ΜΑΚΡΗΣ

Την Παρασκευή, 08 Αυγούστου 2025, έγιναν οι καθιερωμένες δύο Γενικές Συνελεύσεις του Χωριού, δηλαδή της Τοπικής Κοινότητας Κυδωνιάς και του Συλλόγου Κυδωνιωτών Ναυπακτίας «Η Γούστιανη». Στην κοινή πρόσκληση των δύο φορέων του Χωριού μας ανταποκρίθηκαν όλοι σχεδόν οι κάτοικοι και οι φίλοι-επισκέπτες, οι οποίοι βρέθηκαν την ημέρα αυτή στο Χωριό μας. Συντονιστής των εργασιών και των δύο Γ.Σ. ορίστηκε ομόφωνα ο Κώστας Θεοφ. Μακρής.

Α. Γενική Συνέλευση του Χωριού:

Στη Γ.Σ. του Χωριού αποφασίστηκε ομόφωνα η συμμετοχή με δικαίωμα λόγου και ψήφου όλων των παρόντων Κυδωνιωτών και όχι μόνον των Δημοτών, δηλαδή αυτών που ψηφίζουν σε Δημοτικές, Περιφερειακές και Εθνικές Εκλογές στο Χωριό. Ύστερα από ανταλλαγή απόψεων καθορίστηκε η διαδικασία διαλόγου και λήψης αποφάσεων από τη Γ.Σ. του Χωριού.

Κεντρικός εισηγητής στη Γ.Σ. του Χωριού ήταν ο Πρόεδρος της Τοπικής Κοινότητας Κυδωνιάς Γιώργος Ηλ. Γάτος. Ο Πρόεδρος αναφέρθηκε στα όσα έγιναν στο Χωριό για το διάστημα Αύγουστος 2024-Αύγουστος 2025. Αξιολογούνται ως πιο σημαντικά και αναφέρονται επιγραμματικά τα εξής:

1. Υποστήριξη σε πολλά επίπεδα και παροχή διευκολύνσεων για την εγκατάσταση και λειτουργία της κατασκευάστριας εταιρείας του έργου «Ασφαλτόστρωση δρόμου Κυδωνιά - Καλλονή».

2. Κατασκευή τριών πέτρινων-παραδοσιακών υποστηρικτικών μαντρών στα εξής σημεία:

α. Στον δρόμο πάνω από το Μαγαζί, μεταξύ των σπιτιών της Θοδώρας και του Γιώργου Γατσώρη.

β. Στον δρόμο πάνω από τα σπίτια των Κώστα Ιωάν. Ζαχαρόπουλου και Ηλία Α. Γάτου.

γ. Στον δρόμο από το σπίτι του Αντρέα Γεωργίου Ζαχαρόπουλου προς τα Μαγαζιά.

Το έργο αυτό ήταν το πρώτο στη σειρά στο προηγούμενο Τεχνικό Πρόγραμμα, το οποίο είχε προταθεί από την Τοπική Κοινότητα Κυδωνιάς στο Δήμο Ναυπακτίας, είχε εγκριθεί και εκκρεμούσε η κατασκευή του.

3. Περίφραξη της Παιδικής Χαράς στον Αϊ-Νικόλα.

4. Συντήρηση του συνόλου του οδικού δικτύου αρμοδιότητας της Τοπικής Κοινότητας (Περιφερειακού, Αγρο-Κτηνοτροφικού και Εσωτερικού).

5. Τσιμεντόστρωση της ανηφορικής στροφής στον χωμάτινο δρόμο Κυδωνιάς-Λεύκας, κατά την άνοδο από τον Εύνο ποταμό προς τη Λεύκα. Η εταιρεία που έχει αναλάβει το έργο «Ασφαλτόστρωση του δρόμου Κυδωνιά-Καλλονή» κάλυψε τη δαπάνη και πραγματοποίησε την κατασκευή με ίδια μέσα.

6. Τσιμεντόστρωση του χώρου μπροστά από τη γούρνα στη βρύση του Ασμάνη, με χρηματοδότηση από τον Σύλλογο Κυδωνιωτών Ναυπακτίας «Η Γούστιανη».

7. Ανάλυση πρωτοβουλίας και υποβολή αιτήματος προς τις αρμόδιες υπηρεσίες για τσιμεντόστρωση ή ασφαλτόστρωση των χωμάτινων τμημάτων του περιφερειακού-εσωτερικού δρόμου του χωριού, από τη διασταύρωση Σμολόρεμα-Αλώνι έως τον Αϊ-Νικόλα.

8. Στο νέο Τεχνικό Πρόγραμμα 2025, το οποίο εισηγήθηκε η Τοπική Κοινότητα Κυδωνιάς στον Δήμο Ναυπακτίας για Οικονομοτεχνική Μελέτη-Κατασκευή, το πρώτο έργο στη σειρά είναι η «Διάνοιξη δρόμου 30 μ. και κατασκευή μάντρας προς τα σπίτια των Ηλία Ε. Γάτου και Ευθυμίου Α. Γάτου», που θεωρείται επέκταση του ήδη υπάρχοντος δρόμου πάνω από αυτά τα σπίτια.

Μετά την εισήγηση του Προέδρου της Τοπικής Κοινότητας Κυδωνιάς ακολούθησε διάλογος. Αρκετοί χωριανοί πήραν τον λόγο, έκαναν ερωτήσεις, τοποθετήσεις και διατύπωσαν προτάσεις για τα θέματα του Χωριού μας. Επισημάνθηκε πως η «Τοπική Κοινότητα Κυδωνιάς» είναι ο πιο σημαντικός και διαχρονικός θεσμός για το Χωριό μας και για τον λόγο αυτό χρειάζεται ενδυνάμωση, με επαναπατρισμό των Κυδωνιωτών ως Δημοτών στο Χωριό μας.

Στον επίλογο της Γ.Σ. του χωριού ο Πρόεδρος της Τοπικής Κοινότητας Κυδωνιάς Γιώργος Ηλ. Γάτος και ο Σύλλογος, διά του Αντιπροέδρου του Μάκη Αν. Γάτου, έθεσαν από κοινού για συζήτηση και λήψη απόφασης την εξής πρόταση:

Μεταφορά τέλεσης του ετήσιου παραδοσιακού πανηγυριού στο 1ο ή 2ο Σάββατο του Αυγούστου, όταν η 6η Αυγούστου (Γιορτή της Μεταμόρφωσης του Σωτήρος) θα αντιστοιχεί σε ημέρα εκτός Σαββάτου ή Κυριακής. Η πρόταση τέθηκε στη Γ.Σ. του Χωριού για 1η φορά το 2024 από το Γιώργο Ηλ. Γάτο και έγινε τότε σχετικός διάλογος, χωρίς όμως να ληφθεί κάποια απόφαση.

Από όλους έγινε αποδεκτή η άποψη πως για ένα τόσο σοβαρό και μεγάλο θέμα, δηλαδή για το ετήσιο παραδοσιακό πανηγύρι του Χωριού μας, η λήψη της όποιας απόφασης απαιτεί ισχυρή πλειοψηφία των παρόντων τουλάχιστον Χωριανών.

Επί του θέματος έγιναν τοποθετήσεις από πολλούς Χωριανούς, με άλλους να είναι υποστηρικτές και άλλους να είναι αντίθετοι με την όποια αλλαγή. Διατυπώθηκαν, επίσης, από κάποιους εναλλακτικές προτάσεις για τη διαχείριση και την καλύτερη «τύχη» του παραδοσιακού μας πανηγυριού.

Στο τέλος του διαλόγου εκτιμήθηκε πως οι παρόντες τουλάχιστον Χωριανοί ήταν αριθμητικά μοιρασμένοι στην πρόταση για μεταφορά του παραδοσιακού μας πανηγυριού.

Οι εισηγητές της πρότασης, σε συνεννόηση με τον Συντονιστή της Γ.Σ. του Χωριού, απέσυραν την πρόταση και δεν ελήφθη κάποια σχετική απόφαση. Η επαναφορά του θέματος στο μέλλον, αφού θα έχουμε γίνει πιο σοφοί και ώριμοι μέσα από τη διεύρυνση και την πληρότητα του διαλόγου, ίσως μας οδηγήσει σε μια απόφαση με μεγαλύτερη αποδοχή, πιο ασφαλή στην ποιότητά της και πιο ανθεκτική στον χρόνο. Έτσι, θα συνεχίσουμε να γιορτάζουμε το παραδοσιακό μας πανηγύρι στις 6 Αυγούστου, ημέρα της Γιορτής της Μεταμόρφωσης του Σωτήρος, σε όποια ημέρα της εβδομάδας αντιστοιχεί κάθε φορά.

Β. Γενική Συνέλευση του Συλλόγου

Μετά από ανταλλαγή απόψεων, καθορίστηκε η διαδικασία διαλόγου και λήψης αποφάσεων από τη Γενική Συνέλευση του Συλλόγου Κυδωνιωτών Ναυπακτίας «Η Γούστιανη». Ο Σύλλογος παρουσίασε απολογισμό των πεπραγμένων για το διάστημα Αύγουστος 2024 - Αύγουστος 2025. Την κεντρική εισήγηση έκανε ο Αντιπρόεδρος του Συλλόγου, Μάκης Ανδρ. Γάτος, λόγω απουσίας του Προέδρου, Δημήτρη Βασ. Ζαχαρόπουλου. Τα βασικά σημεία της εισήγησης είναι τα εξής:

1. Ο Σύλλογος είναι ο βασικός υποστηρικτής και διεκπεραιωτής του έργου «Ασφαλτόστρωση δρόμου Κυδωνιάς (από τη θέση Λεύκες) - Καλλονή», του οποίου η κατασκευή έχει ξεκινήσει κατά προτεραιότητα από το χωριό μας σε σχέση με ανάλογα έργα σε γειτονικά χωριά.
2. Ο Σύλλογος υπέγραψε συμφωνία με τους ιδιοκτήτες του καταστήματος (Θανάση Χονδρό και άλλους) για την ενοικίαση του κτιρίου, με δικαίωμα χρήσης όλων των εσωτερικών και εξωτερικών χώρων. Η μίσθωση προβλέπει ένα μικρό, συμβολικό μηνιαίο μίσθωμα και έχει διάρκεια μέχρι τις 31/12/2029.
3. Οργανώθηκε και πραγματοποιήθηκε με μεγάλη συμμετοχή (270 παρόντες) και επιτυχία το παραδοσιακό μας πανηγύρι το 2025.
4. Ο ετήσιος χορός του Συλλόγου διεξήχθη για δεύτερη φορά στη Ναύπακτο.
5. Χρηματοδοτήθηκε η τσιμεντόστρωση του χώρου μπροστά από τη βρύση του Ασμάνη.
6. Εκδόθηκε σε καλαίσθητη μορφή το 7ο φύλλο της εφημερίδας του Συλλόγου «Η φωνή της Κυδωνιάς».
7. Ο Σύλλογος ενίσχυσε οικονομικά την Τοπική Κοινότητα Κυδωνιάς.
8. Ο Σύλλογος συμμετέχει ενεργά στις εργασίες της Ομοσπονδίας Συλλόγων Ναυπακτίας (Ο.Σ.Υ.Ν.) και της Παναιτωλοακαρνανικής Συνομοσπονδίας (ΠΑΝ.Σ.Υ.), με τον Αντιπρόεδρο του Συλλόγου μας, Μάκη Ανδρ. Γάτο, εκλεγμένο στο Κεντρικό Συμβούλιο της ΠΑΝ.Σ.Υ. ως Οργανωτικό Γραμματέα.
9. Μέσω των επιλογών και πρωτοβουλιών του, ο Σύλλογος έχει ενισχύσει το κύρος και τη δύναμη του χωριού μας τα τελευταία οκτώ χρόνια, καθιστώντας την Κυδωνιά σημείο αναφοράς σε επίπεδο Δήμου, Περιφέρειας και πέραν αυτών.
10. Για πρώτη φορά, η εκлого-απολογιστική Γενική Συνέλευση και η εκλογή νέου Διοικητικού Συμβουλίου του Συλλόγου πραγματοποιούνται στο χωριό μας.

Ο Ταμίας του Συλλόγου, Ηλίας Ευθ. Σταυρόπουλος, παρουσίασε τον οικονομικό απολογισμό του Δ.Σ. για την περίοδο Αυγούστου 2024-Αυγούστου 2025. Τα μέλη του Δ.Σ., Γιάννης Γεωρ. Παπανικολάου και Δημήτρης Χρ. Φωτόπουλος, έκαναν συμπληρωματικές και προσωπικές τοποθετήσεις. Στη συνέχεια, αρκετά μέλη του Συλλόγου συμμετείχαν στη συζήτηση, από την οποία προέκυψαν τα εξής κρίσιμα σημεία:

- Οι καταγγελίες για σοβαρά και ευαίσθητα θέματα, όπως τα οικονομικά, θα πρέπει να είναι ονομαστικές.
- Το περιοδικό «Η φωνή της Κυδωνιάς» διακρίνεται για την εξαιρετική ποιότητα και αξία του και θα πρέπει να συνεχιστεί η έκδοσή του, ίσως με αλλαγές στο περιεχόμενο και στη διαχείρισή του.
- Υπάρχει ανάγκη για καλύτερη οργάνωση και διαχείριση τομέων, όπως τα Οικονομικά και η Ενημέρωση.
- Επιβάλλεται ο επαναπροσδιορισμός και η οργάνωση μηχανισμών και ομαδικών συμπεριφορών, όπως ο εθελοντισμός και η «αυτοδιαχείριση-αυτοοργάνωση».
- Το βασικό δόγμα που θα πρέπει να καθοδηγεί τις ενέργειές μας από εδώ και στο εξής είναι ένα: «Η Ενότητα στην Πράξη».

Ο Αντιπρόεδρος του Συλλόγου, Μάκης Ανδρ. Γάτος, στη δευτερολογία του αναφέρθηκε σε όλα τα σημαντικά ζητήματα που τέθηκαν, τονίζοντας στο τέλος τα εξής σημεία:

- Ο Σύλλογος πρέπει να λειτουργεί ακομμάτιστα και να συνεργάζεται αδιακρίτως με τους εκάστοτε εκλεγμένους φορείς και πρόσωπα, πάντοτε με γνώμονα το συμφέρον του Χωριού.
- Η συμμετοχή του Συλλόγου μας σε Ο.Σ.Υ.Ν και ΠΑΝ.Σ.Υ. είναι καίριας σημασίας και θα πρέπει να είναι πάγια θέση μας.

Η Γενική Συνέλευση του Συλλόγου απάλλαξε ομόφωνα τα μέλη του απερχόμενου Διοικητικού Συμβουλίου από κάθε ευθύνη (διοικητική, οικονομική κ.ά.) για τα πεπραγμένα της διετίας 2023-2025.

Επιπλέον, ύστερα από πρόταση του Κώστα Θεοφ. Μακρή, η Γ.Σ. αποφάσισε ομόφωνα ότι η επόμενη Γ.Σ. θα πρέπει να είναι Καταστατική, με στόχο μια συνολική αναθεώρηση του Καταστατικού.

Η Γ.Σ. όρισε ομόφωνα τριμελή Εφορευτική Επιτροπή για την εκλογή νέου Δ.Σ., αποτελούμενη από τους Φωτεινή Θεοδωρακοπούλου, Κώστα Θεοφ. Μακρή και Χρυσάφενια Ιωάν. Μπατσαούρα. Η ψηφοφορία προγραμματίστηκε για το Σάββατο, 09 Αυγούστου 2025, από 09:00 έως 11:00 π.μ.

Εκλογή Νέου Διοικητικού Συμβουλίου στον Σύλλογο

Η ψηφοφορία για την εκλογή νέου Δ.Σ. πραγματοποιήθηκε το Σάββατο, 09 Αυγούστου 2025, από τις 09:00 π.μ. έως τις 12:00 μ.μ. (παρατάθηκε κατά μία ώρα) στην Κεντρική Πλατεία του Χωριού, με το Εκλογικό Κέντρο να βρίσκεται εντός του καταστήματος.

Η τριμελής Εφορευτική Επιτροπή συγκροτήθηκε σε σώμα, με Πρόεδρο τον Κώστα Θεοφ. Μακρή και μέλη τις Φωτεινή Θεοδωρακοπούλου και Χρυσσαφένια Ιωάν. Μπατσαούρα.

Από τη διαλογή των ψηφοδελτίων προέκυψαν τα αποτελέσματα, τα οποία παρατίθενται στον πίνακα που ακολουθεί. Οι υποψήφιοι ανέρχονταν σε εννέα και καταγράφονται στον πίνακα με φθίνουσα σειρά ως προς τη συγκέντρωση σταυρών.

Ψήφισαν: 64 , Λευκά: 00 , Άκυρα: 00		
A.A.	Υποψήφιος	Σταυροί
1	Γεωργιάδης Παναγιώτης	51
2	Πετρίδη Αναστασία	38
3	Παπαγεωργίου Τριάδα	35
4	Μακρής Θεόδωρος	33
5	Φωτόπουλος Δημήτρης	31
6	Κατσούνης Ιωάννης	27
7	Κατσούνης Αλέκος	25
8	Μποτζιολής Δημήτρης	21
9	Τσάγκα Νατάσα	17

Με βάση το Καταστατικό του Συλλόγου, οι επτά (7) πρώτοι σε συγκέντρωση σταυρών αποτελούν τα Τακτικά Μέλη του νέου Διοικητικού Συμβουλίου, ενώ οι δύο (2) τελευταίοι είναι αναπληρωματικά Μέλη.

Η Γενική Συνέλευση του Συλλόγου (8ης Αυγούστου) όρισε ομόφωνα και με φανερή ψηφοφορία (δια ανατάσεως των χειρών) τους Αντρέα Ηλ. Γάτο και Γιάννη Ευθ. Σταυρόπουλο ως τα δύο Μέλη της νέας Ελεγκτικής Επιτροπής.

Κατά γενική ομολογία, η εκλογική διαδικασία πραγματοποιήθηκε με άψογο τρόπο. Όλο το εκλογικό υλικό (Πρακτικά, Ψηφοδέλτια κ.ά.) παραδόθηκε από την Εφορευτική Επιτροπή στη Γραμματέα του απερχόμενου Διοικητικού Συμβουλίου, Κωνσταντίνα Γεωργ. Γάτου.

Ο κ. Κατσούνης Αλέκος δήλωσε ότι δεν επιθυμεί να είναι τακτικό μέλος του Δ.Σ., υπέβαλε την παραίτησή του και τη θέση του στο Δ.Σ. κατέλαβε ο κ. Μποτζιολής Δημήτριος, ο οποίος είχε καταλάβει την 8η θέση στις εκλογές.

Σύνθεση νέου Δ.Σ.

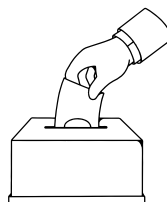
Στη συνέχεια ο Παναγιώτης Γεωργιάδης, μιας και είχε συγκεντρώσει τις περισσότερες ψήφους, απηύθυνε πρόσκληση στους υπόλοιπους εκλεγέντες προκειμένου να γίνει ψηφοφορία για την ανάθεση των αξιωματικών για τη συγκρότηση του Δ.Σ.

Έπειτα από ηλεκτρονική ψηφοφορία που διενεργήθηκε και σε πολύ καλό κλίμα αποφασίστηκε η σύνθεση του νέου Δ.Σ. ως εξής:

A.A.	Ονοματεπώνυμο	Θέση
1	Μακρής Θεόδωρος	Πρόεδρος
2	Γεωργιάδης Παναγιώτης	Αντιπρόεδρος
3	Παπαγεωργίου Τριάδα	Γραμματέας
4	Μποτζιολής Δημήτριος	Ταμίας
5	Πετρίδη Αναστασία	Μέλος
6	Φωτόπουλος Δημήτρης	Μέλος
7	Κατσούνης Ιωάννης	Μέλος

Οι Κατσούνης Αλέκος και Τσάγκα Νατάσα θα είναι αναπληρωματικά μέλη.

Ευχόμαστε στο νέο Δ.Σ. του συλλόγου μας καλή και δημιουργική θητεία !

ΑΦΙΕΡΩΜΑ

Πετώντας Ψηλά

ΝΑΤΑΣΑ ΧΡΥΣΑΝΘΑΚΗ - ΑΠΟΣΤΟΛΟΠΟΥΛΟΥ

Πρωτοσυνάντησα τον Κώστα Αποστολόπουλο το φθινόπωρο του 1968, όταν μαθήτρια τότε της Β' Λυκείου γράφτηκα στο Φροντιστήριο του Σαββαΐδη, στην Πλατεία Κάνιγγος.

Ήθελα να προετοιμαστώ έγκαιρα για τις εισαγωγικές εξετάσεις του 1970 στην Αρχιτεκτονική, όπου από παιδάκι είχα ονειρευτεί να φοιτήσω. Στου Σαββαΐδη ο Αποστολόπουλος, ένας τριαντατριάχρονος ονομαστός φιλόλογος, θα μας δίδασκε Έκθεση.

Μετά από δέκα χρόνια που είχα φοιτήσει στο Αρσάκειο, σχολείο με εκλεκτούς δασκάλους και καθηγητές, εντούτοις τότε μόλις είχε έρθει η ώρα να γνωρίσω, στο πρόσωπο του Αποστολόπουλου, τον πραγματικά ιδανικό δάσκαλο. Είχε αμέριστη αγάπη για τα παιδιά και το λειτούργημά του και τον διέκρινε μεγάλο εύρος και βάθος γνώσεων. Αντίθετα από την αρτηριοσκληρωτική διδακτική της εποχής του, εκείνος δημιουργούσε μια πολύ ευχάριστη ατμόσφαιρα στην τάξη του. Με μοναδική μεταδοτικότητα, εξαιρετικό χιούμορ και χαριτωμένη παραστατικότητα, συνέπαιρνε τους μαθητές του που κρέμονταν από τα χείλη του, σε σημείο που δεν ήθελαν να κάνουν διάλειμμα και στεναχωριόνταν πολύ, όταν τελείωνε η δίωρη εβδομαδιαία διδασκαλία του.

Εκτός από την ανανέωση στη Διδακτική, ο Αποστολόπουλος έφερνε και μια σπουδαία ανατροπή στον στόχο και το περιεχόμενο του μαθήματος της Έκθεσης. Μέχρι τότε, στην ελληνική εκπαίδευση η διδασκαλία του μαθήματος αυτού αποσκοπούσε στην καλλιέργεια του λογοτεχνισμού. Με αυτόν ένας συγγραφέας μπορεί απλώς να υποβάλλει σκέψεις και συναισθήματα στους αναγνώστες του. Αντ' αυτού εκείνος δίδασκε την επιχειρηματολογία, δηλαδή τη λογική αποδεικτική διαδικασία μιας θέσης, μιας άποψης, μιας ιδέας, με στόχο την πειστική τεκμηρίωση της ισχύος τους.

Δίδασκε παράλληλα σαφήνεια και ακρίβεια στη διατύπωση, συνάφεια και αλληλουχία στα νοήματα, συνοχή και συνεκτικότητα στο κείμενο και βέβαια δοκιμακό λόγο. Επέμενε ιδίως στον προκαθορισμό ενός συγκεκριμένου νοηματικού στόχου για κάθε παράγραφο.

Αυτή έπρεπε να καταλήγει αβίαστα σε ένα λογικό συμπέρασμα που θα έδινε σαφή απάντηση σε ένα από τα ζητούμενα του υπό διερεύνηση θέματος. Και όλα αυτά, πολύ πριν εμφανιστούν στη βιβλιογραφία τα σχετικά συγγράμματα του Νίκου Γρηγοριάδη - και άλλων στη συνέχεια - και πριν το Υπουργείο Παιδείας αναγκαστεί τελικά να ξεκαθαρίσει σε όλους μας τους στόχους του συγκεκριμένου μαθήματος.

Μέρα με τη μέρα, η φήμη του ως σπουδαίου φιλόλογου απλωνόταν όλο και περισσότερο. Σε λίγο έγινε μέτοχος στο φροντιστήριο που δίδασκε, τα βιβλία του γίνονταν ανάρπαστα σε όλη την Ελλάδα και πολλοί ευκατάστατοι γονείς, διάφοροι αξιωματούχοι ακόμα και πανεπιστημιακοί, του ζητούσαν επίμονα να κάνει ιδιαίτερα μαθήματα στα παιδιά τους, έναντι οποιασδήποτε αμοιβής. Δούλευε ακατάπαυστα και τα Σάββατα και τις Κυριακές, έτσι που τελικά περάσαμε εκατοντάδες παιδιά από τα χέρια του. Για όλους εμάς, τους τότε έφηβους μαθητές του, υπήρξε ο άνθρωπος που μας υπέδειξε, με καθηλωτική πειστικότητα και απaráμιλλη χάρη, τον ορθό τρόπο σκέψης και την ανάλογη γραπτή αποτύπωσή της και που τελικά συνετέλεσε με καθοριστικό τρόπο στη στέρεη πνευματική μας ωρίμανση. Τον νιώσαμε πραγματικά σαν δυνατό αετό με εμάς αετόπουλά του, που μας έβαλε προστατευτικά κάτω από τις μεγάλες φτερούγες του και μας οδήγησε στην πνευματική ενηλικίωσή μας.

Συνολικά, παρακολούθησα τα μαθήματά του για δύο χρόνια και τόσο με είχε συνεπάρει η διδασκαλία και η προσωπικότητά του, που στην αρχή της Γ' Λυκείου, παρά τις υψηλές επιδόσεις μου στα θετικά μαθήματα, αποφάσισα να στραφώ στη Φιλολογία. Το ιδιαίτερο ενδιαφέρον μου, βέβαια, για τον καθηγητή μου και η μεγάλη επιμέλειά μου στα μαθήματά του δεν διέφυγαν της προσοχής του, με αποτέλεσμα και την ανάλογη ανταπόκριση εκ μέρους του. Δεν άργησε να με ξεχωρίσει και να θελήσει να με γνωρίσει καλύτερα κι εμένα και τους γονείς μου. Μόλις αποφοίτησα, συγκινημένος μου ζήτησε να παντρευτούμε. Τον Οκτώβρη του 1973, όταν ήμουν πια φοιτήτρια της Φιλοσοφικής Σχολής Αθηνών, έγινε ο γάμος μας στον Άγιο Δημήτριο των Αμπελοκήπων. Ο Θεός μας ευλόγησε με τρία υπέροχα παιδιά, την Έλενα, τη Ζωή και τον Δημήτρη, και αργότερα με τέσσερις εγγονούς, τον Σταμάτη, τον Κωνσταντίνο, τον Δανιήλ και τον Αλέξανδρο.

Στη διάρκεια της κοινής μας ζωής, διαπίστωσα και άλλες σημαντικές πλευρές του πέρα από την επιστημονική. Γνώρισα από κοντά τις δυνάμεις και τις αδυναμίες του. Είδα το πλήθος των ενδιαφερόντων του και την πολυπραγμοσύνη του, τον δυναμισμό και τη μαχητικότητά του, την επιμονή και τη στοχοπροσήλωσή του, τον ιδεαλισμό του και τον στέρεο πραγματισμό του. Και ακόμα τη χειρωνακτική επιδεξιότητά του και παράλληλα την υψηλή αισθητική που τον διέκρινε. Παρά την αρκετά καυστική ειρωνεία και την αψάδα που μερικές φορές επεδείκνυε, ήταν γενικά άνθρωπος με εξαιρετικό βάθος και μοναδική ευαισθησία, σε τέτοιο βαθμό μάλιστα που ήταν να απορεί κανείς. Πώς εκείνο το εντεκάχρονο ορφανό παιδί, που ξυπόλητο είχε φύγει μόνο του από τα τραχιά βουνά της Αιτωλοακαρνανίας, για να μάθει γράμματα, μπόρεσε μεγαλώνοντας ως βιοπαλαιστής να συλλάβει και να ενστερνιστεί τα υψηλά νοήματα της Τέχνης και της Φιλοσοφίας; Και πάνω από όλα πώς του γεννήθηκε η ιδέα και η επιθυμία όλα αυτά τα χαρίσματα και τις ποιότητες που είχε μέσα του να μην τα κρατήσει μόνο για τον εαυτό του, αλλά να τα μοιράζεται απλόχερα με τους άλλους γύρω του είτε αυτοί ήταν η οικογένειά του, είτε οι μαθητές του, είτε οι συνάδελφοί του στα σχολεία που υπηρέτησε, είτε ακόμα κι οι συγχωριανοί του;

Η Φωνή της Κυδωνιάς

Στη Δημόσια Εκπαίδευση, όπου είχε διοριστεί παράλληλα με τα φροντιστήρια, ο Κώστας σημείωνε την ίδια επιτυχία. Κατά την περίοδο της δικτατορίας, όμως, παραιτήθηκε και μόνο μετά τη μεταπολίτευση επανήλθε στο Δημόσιο ως "εξαναγκασθείς σε παραίτηση". Στη σταδιοδρομία του αυτή πάντα προαγόταν αριστίνδην και διακρίθηκε ιδιαίτερα ως Διευθυντής. Αν και ήταν πάντα πρώτος στους αξιολογικούς πίνακες διευθυντών του Υπουργείου Παιδείας, ζητούσε πάντα να τοποθετηθεί στα πιο υποβαθμισμένα και προβληματικά γυμνάσια και λύκεια της Αθήνας. Έβαζε ως στόχο τη σφαιρική ανανέωση και αναβάθμισή τους και πράγματι τα πετύχαινε. Αυτός ήταν που πρώτος δημιούργησε υποδειγματικές τάξεις Πληροφορικής σε δημόσια σχολεία και εξασφάλισε τη συμμετοχή των μαθητών σε ειδικά μουσειακά προγράμματα, που τους συνόδευε συνεχώς στην παρακολούθηση σπουδαίων θεατρικών παραστάσεων και τους οργάνωνε ιδιαίτερες περιβαλλοντικές εξομήσεις, που συγκροτούσε πλούσιες και οργανωμένες σχολικές βιβλιοθήκες και έφτιαχνε εντελώς σύγχρονα γυμναστήρια και σχολικά γήπεδα, που κατασκεύαζε πρωτότυπες θεατρικές σκηνές και γενικά ανακαίνιζε πλήρως τις σχολικές κτιριακές υποδομές. Παράλληλα ενθάρρυνε την επιμόρφωση των καθηγητών του σε θέματα Σύγχρονης Παιδαγωγικής και Ειδικής Διδακτικής και τους στήριζε με κάθε τρόπο στο έργο τους.

Τώρα πια, ο έμπειρος αετός δεν έπαιρνε μόνο τα τμήματά του κάτω από τις φτερούγες του. Έπαιρνε ολόκληρη μια σχολική μονάδα, κάποτε και ολόκληρο σχολικό συγκρότημα (παιδιά, καθηγητές, βοηθητικό προσωπικό, γονείς, συστεγαζόμενο σχολείο) και κατάφερνε να διεγείρει σε όλους αυτούς την επιθυμία της ανάπτυξης και της προόδου, να τους πείθει για την ανάγκη συναίνεσης και συνεργασίας, να τους γεννάει την έφεση για νεωτερισμούς και καινοτόμες δράσεις και να διαχέει τελικά σε όλους τους το όραμά του για ανάπτυξη. Έτσι, με τον ίδιο μπροστά και με τη συλλογική προσπάθεια, τα σχολεία του πραγματικά απογειώνονταν.

Ως προς την ουσιαστική και αποτελεσματική αυτοδιοικητική δράση του Κωνσταντίνου Αποστολόπουλου ως μέλους του Δ.Σ. της Αποδοτίας, μιλούν από μόνα τους τα Πρακτικά των Συνεδριάσεων του Δ.Σ. στις οποίες συμμετείχε δυναμικά και διεκδικητικά για την Κυδωνιά ταξιδεύοντας κάθε τόσο χειμώνα-καλοκαίρι από την Αθήνα στην Άνω Χώρα, σε όλη τη διάρκεια της θητείας του. Ιδιαίτερα, βέβαια, οι πολυτεείς καλοκαιρινοί του αγώνες και τα έργα του στην Κυδωνιά είναι γνωστά σε όλους τους συγχωριανούς του, που τον έχουν κιόλας τιμήσει γι' αυτά.

Εκείνο όμως που οι περισσότεροι δεν ξέρουν, είναι οι συνεχείς προσπάθειες τις οποίες κατέβαλλε όλον τον υπόλοιπο χρόνο που ήταν στην Αθήνα, για να υπηρετήσει αυτά τα καλοκαιρινά έργα. Έτρεχε σε υπουργεία, μητροπόλεις, μοναστήρια, εκκλησίες, ναοδομίες, αρχαιολογικές υπηρεσίες, εταιρείες, εργαστήρια, εργοστάσια, εργοτάξια, μέχρι και τηλεοπτικούς σταθμούς, προκειμένου να βρει επιχορηγήσεις, να πείσει για δωρεές σε είδος, να οργανώσει εράνους, να πάρει ιδέες, να εξασφαλίσει άδειες, να επιλέξει τα κατάλληλα υλικά, ώστε να οργανώσει τις καλοκαιρινές δραστηριότητες στο χωριό. Παρατηρούσε, ρωτούσε, διασταύρωνε, υπολόγιζε, φωτογράφιζε, εκτύπωνε, προγραμμάτιζε. Ειδικά για τον ναό του Αγίου Νικολάου, σχεδίαζε ακόμα και την παραμικρή διακοσμητική λεπτομέρεια φτιάχνοντας μακέτες και καλούπια. Αναζητούσε έμπειρα συνεργεία, διαπραγματευόταν συμφέροντες συμφωνίες και ποτέ δεν σταμάταγε να κουβαλάει στη Ζηλίστα, με την άσπρη BMW του, ατέλειωτα φορτία με χρειαζόμενα για τις εκκλησίες, το πολιτιστικό κέντρο, τον ξενώνα, τους δρόμους, το νεκροταφείο, τις πλατείες, το μνημείο, το γήπεδο κ.α. Έτσι το καλοκαίρι θα είχε υλικά να δουλέψει με την μπετονιέρα του κι αυτός και οι μαστόροι. Σιγά-σιγά όλο και περισσότερα χρήσιμα και όμορφα έργα γίνονταν σε όλη τη Κυδωνιά. Ο Κώστας την είχε πάρει πια κι αυτήν κάτω από τις φτερούγες του.

Με τον καιρό οι Ζηλιστινοί άρχισαν να πιστεύουν ότι το θαύμα θα γινόταν! Ο ναός σηκώνόταν ψηλά, ο ξενώνας και το πολιτιστικό κέντρο άρχισαν να γίνονται πραγματικότητα, το γήπεδο είχε τελειώσει, το νεκροταφείο περιτριγυριζόταν τώρα από όμορφα κάγκελα... Το χωριό ξανάνωνε! Λίγοι στην αρχή, περισσότεροι στη συνέχεια ήθελαν να βοηθήσουν, άλλοι με δωρεές, άλλοι με αφιερώματα, άλλοι με τα χέρια τους. Ακόμα και τα παιδιά του χωριού, ακόμα και κάποιοι άλλοι που δεν ήταν Ζηλιστινοί. Ο Κώστας δεν σταματούσε συνεχώς να τους παρακινεί και να τους ενθαρρύνει όλους. Καλοδεχόταν όποια προσφορά και κάθε συμμετοχή με χαρά, γιατί ήξερε ότι τα σπουδαία έργα δεν είναι έργα ούτε των λίγων ούτε των πολλών. Είναι έργα του Θεού, που χαίρεται να μας βλέπει μονιασμένους να βοηθάμε από κοινού στη δημιουργία τους.

Όλες, βέβαια, αυτές οι κοινωφελείς δραστηριότητες του Κώστα στα σχολεία του και στον τόπο του απαιτούσαν πάρα πολύ χρόνο και πάρα πολύ κόπο. Του δημιουργούσαν ένταση και άγχος και απασχολούσαν διαρκώς τη σκέψη του. Όπως ήταν επόμενο, είχαν αντίκτυπο και στην οικογένειά μας. Βέβαια ήταν "κουβαλητής" στο σπίτι μας και πάντα συνεπής στις βασικές οικογενειακές του υποχρεώσεις, αλλά γενικά είχε την αψ' υψηλού

εποπτεία της οικογένειας. Στην καθημερινότητά μας ποτέ δεν έτρεχε πίσω μας. Η οικογένεια, αντίθετα, ήταν αυτή που στεκόταν πάντα δίπλα του, τον πλαισίωνε, τον βοηθούσε, τον θαύμαζε, τον αγαπούσε. Αλλά ο καθένας μας ακολουθούσε παράλληλα και το δικό του πρόγραμμα. Εγώ από τη μια συνέχιζα την πορεία μου στην Εκπαίδευση -δημόσια και μη- κι από την άλλη συμπαραστεκόμουν στα παιδιά μας, αντιμετωπίζοντας τα καθημερινά πρακτικά τους προβλήματα, βοηθώντας τα στα μαθήματά τους, συμβουλευοντάς τα, καθοδηγώντας τα και στηρίζοντας τις επιλογές τους. Ο Κώστας δεν ήταν ο πατέρας που θα καθόταν να διαβάσει τα παιδιά του, θα φλυαρούσε μ' αυτά ή θα έπαιζε μαζί τους επιτραπέζια και μπάλα. Τις εντελώς απαραίτητες φορές θα συμμετείχε σε κάποια εξωσχολική τους δραστηριότητα. Κι όμως, τα παιδιά διδάσκονταν από αυτόν και μόνο που τον παρακολουθούσαν να δημιουργεί, που τον άκουγαν να διηγείται σε άλλους, να διαπραγματεύεται, να τους εξηγεί, να τους παρακινεί. Διδάσκονταν αθόρυβα από το παράδειγμά του. Τον σέβονταν και τον υπολόγιζαν. Όλη η οικογένεια τον υποστήριζε. Εγώ π.χ. έκανα τα αρχιτεκτονικά σχέδια του ναού και επέβλεπα την ακριβή εκτέλεσή τους. Μαζί με την αείμνηστη αγαπημένη μου Σταυρούλα είχαμε οργανώσει τη Λαογραφική Έκθεση και είχαμε επωμιστεί τη φιλοξενία και τη σίτιση των συνεργείων. Τα παιδιά και τα ανίψια του, μ' ένα σφύριγμά του, ανεβοκατέβαζαν στο εργοτάξιο εργαλεία και εξαρτήματα, νερά και καφέδες, μετέφεραν τούβλα και τσιμεντόλιθους κι αργότερα ο Δημήτρης μας ακόμα και τενεκέδες τσιμέντο ανέβαζε ψηλά στις σκαλωσιές. Γενικά ο καθένας μας έσπευδε όπου μπορούσε να του φανεί χρήσιμος.

Τα έργα στη Ζηλίστα διήρκεσαν, μ' αυτούς τους ρυθμούς, για πάνω από 25 χρόνια. Το 2005, επιτέλους, έδωσε ο Θεός και σε πανηγυρική ατμόσφαιρα, με μεγάλη κατάνυξη και πλήθος κόσμου, έγιναν τα εγκαίνια του Ιερού Ναού του Αγίου Νικολάου και μαζί του Πολιτιστικού Κέντρου και του Ξενώνα του. Αυτή η μέρα ήταν ίσως η ευτυχέστερη της ζωής του Κώστα. Είχε ολοκληρώσει τα κυριότερα έργα του. Είχε πάρει πια σύνταξη και τα παιδιά μας είχαν κάνει ήδη τις προσωπικές τους επαγγελματικές επιλογές και άρχιζαν να δημιουργούν τις δικές τους οικογένειες. Όλα έδειχναν ότι από 'κεί και πέρα θα ζούσαμε μια πιο ήρεμη ζωή, χωρίς τις πολλές και επίπονες δραστηριότητες των προηγούμενων χρόνων, απολαμβάνοντας τους καρπούς των μόχθων μας και καμαρώνοντας τα παιδιά και τα εγγόνια μας. Ο αετός μας θα χαμήλωνε τις υπερπτήσεις του να ξεκουραστεί κι η ζωή μας θα γινόταν πιο ομαλή, πιο άνετη και πιο οικογενειακή.

Όμως, “άλλαι μεν βουλαί ανθρώπων, άλλα δε Θεός κελεύει”. Τότε ήταν ακριβώς, μετά τα εγκαίνια, που ο Κώστας, παρά τη γερή του κράση και το ισχυρό του μνημονικό, παρουσίασε τα πρώτα συμπτώματα αμνησίας. Γρήγορα διαπιστώθηκε πως είχε προσβληθεί από Αλτσχάιμερ. Σταδιακά άρχισε να ξεχνάει όλο και πιο πολλά ονόματα, σχέσεις, γεγονότα και καταστάσεις, ξεκινώντας από τα πιο πρόσφατα και πηγαίνοντας προς τα πίσω. Ένα νέφος απλωνόταν στο μυαλό του σιγά-σιγά και του έκλεβε μια-μια τις γνώσεις του, τις αναμνήσεις του, τη ζωή του. Τον έκανε να συγχέει πρόσωπα και πράγματα, να μην αναγνωρίζει το περιβάλλον του, να έχει παραισθήσεις και τάσεις φυγής, να νοιώθει ανασφάλεια. Αργότερα ξέχασε ένα-ένα και τα παιδιά μας και τις αδελφές του και τη μητέρα του, μέχρι που ξέχασε και τον μεγάλο του καημό - και λυτρώθηκε επιτέλους από αυτόν - την εκτέλεση του πατέρα του.

Από τη σωρεία των αρχαιοελληνικών, νεοελληνικών και εκκλησιαστικών κειμένων που απάγγελλε απ’ έξω, τελευταία στη μνήμη του έμειναν ο “Εθνικός Ύμνος”, το “Τη Υπερμάχω” και το ποίημα του Γ. Νόβα “Ζηλίστα”. Εμένα δεν με ξέχασε παρά τον τελευταίο μήνα. Με αναζητούσε διαρκώς δίπλα του και -χωρίς τις παλιές του αναστολές- μου εκδήλωνε συνεχώς την αγάπη του. Ήταν απόλυτα ήρεμος, συνεργάσιμος, ευγενής και αξιοπρεπής μέχρι τέλους και για μεγάλο μάλιστα διάστημα διατήρησε και το χιούμορ του. Το αξιοσημείωτο είναι πως δεν παρουσίασε καθόλου τη συνηθισμένη στη νόσο αυτή επιθετικότητα, δεν έπαψε να αγαπάει τη μουσική και δεν έχασε παρά μόνο πολύ αργά τη γνωστή του ευφράδεια. Εμείς τον φροντίζαμε σαν μικρό παιδί και κοιτούσαμε να είναι πάντα ευδιάθετος, απασχολώντας τον με ευχάριστες γι’ αυτόν δραστηριότητες. Ο αετός είχε γίνει πια το σπουργίτι μας, που το κρατούσαμε εμείς τώρα προστατευτικά στην αγκαλιά μας, σαν να αγκαλιάζαμε εκείνο το εντεκάχρονο ορφανό ξυπόλητο παιδάκι του ’47 που περιπλανώμενο πουλούσε τσιγάρα και σπέρτα στα καφενεία της Ναυπάκτου.

“ Άνοιξε διάπλατα
εκείνα τα μεγάλα του φτερά
και, ξεφεύγοντας από την ομίχλη
που του συσκοτίζε τον νου
τόσα χρόνια, πέταξε ψηλά
στον καθάριο ουράνιο θόλο
της απόλυτης γαλήνης
και της πραγματικής ζωής //

Τον περασμένο Νοέμβριο γιορτάσαμε και τα τελευταία του γενέθλια. Έκλεινε τα ενενήντα του χρόνια κι εκείνη τη μέρα είπα να τον ρωτήσω το όνομά του. Προς μεγάλη μου έκπληξη διαπίστωσα ότι, ενώ όλα τα είχε ξεχάσει πια, θυμόταν ακόμα την ταυτότητά του. “Κωνσταντίνος Αποστολόπουλος από τη Ζηλίστα” ψέλλισε. Τότε κατάλαβα ότι ο αετός ζούσε ακόμα μέσα του. Ψυχορραγούσε, αλλά δεν είχε χαθεί...

Αυτός ο εξαιρετικός άνθρωπος έκλεισε για πάντα τα μάτια του ήσυχα την 1η Δεκεμβρίου 2025, γαλήνιος μέσα στη θαλπωρή του σπιτιού του και περιτριγυρισμένος από τα αγαπημένα του πρόσωπα. Άνοιξε διάπλατα εκείνα τα μεγάλα του φτερά και, ξεφεύγοντας από την ομίχλη που του συσκοτίζε τον νου τόσα χρόνια, πέταξε ψηλά στον καθάριο ουράνιο θόλο της απόλυτης γαλήνης και της πραγματικής ζωής. Τυχεροί όσοι υπήρξαμε υπό τη σκέπη του. Από τον φωτεινό και χλοερό τόπο που βρίσκεται τώρα, νιώθω ότι μας βλέπει και ακόμα μας σκέπει. Βλέπει και την αγαπημένη του Ζηλίστα και χαίρεται πολύ. Σίγουρα παρακαλάει να είναι καλά οι άνθρωποί της και πάντα μονιασμένοι να τη νοιάζονται.

ΑΙΩΝΙΑ ΤΟΥ Η ΜΝΗΜΗ!

1957, Δεκέμβρης στη Ζηλίστα

ΒΙΒΗ ΣΜΑΝΗ

Κουλουριασμένες, Μαρία και Βιβή, στο εσωτερικό περβάζι στο παράθυρό μας, θωρούμε κολλημένες στο τζάμι το χιόνι.

Πέφτει χοντρές μπαλωματίνες, απ' την κορφή του κόσμου, απ' τον θεό, και στρώνει τη γης όλη, πουπουλένιο. Ονειρική σιωπή έως πέρα στις κορυφογραμμές, αφανισμένες στο χιονένιο κουκούλι που πια μας τύλιξε σφιχτά. Χυνόμαστε έξω, να το περπατήσουμε το θάμα, να βουλιάξουμε στην απαλή αγκαλιά του.

Δρασκελάμε πόρτα, μπαλκόνι, κουτροβαλάμε τη σκάλα και βουτάμε στον χιονιά. Χυνόμαστε στην αγκαλιά του, μαλάζουμε με λαχτάρα το χιόνι, το πίνουμε, το ματσιαλάμε. Πάει να μας καταπιεί, κρουσταλλιάζουν κοτσίδες, μάγουλα και τα λιγνά κορμάκια με τις πλεχτές ζακέτες, τα ντρίλινα φουστάνια, τα τσουράπια και τις σκούτες. Τρεμοκουκουρίζουμε αλλά το πιλατεύουμε, όσο να μην βαστάμε άλλο. Χυμάμε ξανά στο σπίτι, στη γωνιά. Να χωθούμε μέσα στα φλογισμένα κούτσουρα. Πυρωνόμαστε και καρτεράμε τον πατέρα να φάμε.

//

Σήμερα, όμως, επιστρέφει η μάνα.

Απ' την άκρη του κόσμου //

«Έλα μάνα, που είσαι, πότε θα ρθεις;» όλο αυτή η έγνοια μας τις μέρες τούτες που λείπει η μάνα, στο Μισολόγγι για τις ελιές. Μας άφησε με τον πατέρα, που έχει καθήκοντα εδώ, στην εκκλησία. Αυτόν τον καιρό ο πατέρας γινόταν άλλος άνθρωπος, σαν να μεταμορφωνόταν σε μάνα. Πάλευε γενναία με τα μαγεριά κι έμπαινε, σχεδόν ταπεινός - αυτός! - στην κρίση μας. «Καλό τόφκιασα του ταρκάσ';» ρώταγε, αγωνιώντας μη και του βάλουμε κακό βαθμό! Ήξερε πως ήταν αρχάριος σ' αυτά - απ' τα λίγα πράγματα που δεν είχε καταγίνει έως τότε, αυτός ο πολυμήχανος. Τον θυμώμαι μια μέρα να μας μπαλώνει τις τρύπιες σκούτες, αγανακτώντας και σιχτιρίζοντας - είχε ευφάνταστο σχετικό λεξιλόγιο -, αλλά τις έφκιασε καινούργιες!

Αλησμόνητο όμως είναι το ψωμί του πατέρα. Σαν να τον βλέπω· ζύμωνε ώρα στο σκαφίδι, το ζυμάρι βαλάντωσε στις ατσαλένιες του παλάμες και βγήκε ένα ψωμί, αφρός, παντεσπάνι! Χυμήξαμε και θα το ρισπέλιβαμι επί τόπου, νια τάψα ψωμί! «Ίεεεπ, μέχρι τ' Κυριακή αυτό θα φάμι, δε ματαζ' μώνου, μην τ' ακμήσσι μαναχές σας, ιγώ θα σας κόβου». Καθάριο ψωμάκι, ύψιστη πολυτέλεια! Γαλαντόμος ο πατέρας αυτές τις μέρες, παραμέρισε την μπομπότα, τώρα που έλειπε η νοικοκυρά με τις καρμιριές της. Πώς το λιμπιζόμασταν, φυλαγμένο προκλητικά στο κασονάκι! Αχ ψωμάκι, βγε να σι φάμι, αλλά ο λόγος του πατέρα νόμος.

Στο κακαβάκι, στο πλάι στη γωνιά, στην πυροστιά, ψυχοβράζουν τα φασούλια. Το μικρό μας ξύπνησε απ' τη σαρμανίτσα, που το είχαμε απιθώσει. Ανασηκώνεται και σιγοκλαυθμηρίζει. Πάμε κοντά και το ταχταρίζουμε, τον φυλάμε μη βγει απ' την κούνια κι αρχίσει ν' αλωνίζει την κάμαρη και ακόμα δεν ξέρει καλά καλά να φυλάγεται απ' τη φωτιά. Ο άλλος μας, ο μεγαλύτερος, πεντάχρονος, σγαρλάει και πιτηδεύιτι με πάθος τα εργαλεία του πατέρα, τώρα που "λείπει ο γάτος".

Σήμερα όμως έρχεται η μάνα. Απ' την άκρη του κόσμου.

Πίσω, πίσω, πίσω κι ακόμα παραπίσω απ' τις χίλιες βουνοκορφές, απ' τα μέρη που διαφεντεύει η θάλασσα. Γαλάζια κι απέραντη με ψιλές, άσπρες, κατσαρές γραμμούλες, όπως τη βλέπαμε εκστατικά στις ζωγραφιές στα αναγνωστικά μας. Μόνο εκεί τη συναπαντούσαμε, φυλαγμένη στις άσπρες σελίδες με τα μαύρα γράμματα και τις πλουμιστές εικόνες. Εκεί και στα όνειρά μας: παραμυθένια, καταγάλανη, να γλύφει απαλά τις μεγάλες πολιτείες. Αυτές που κάποτε θα γνωρίζαμε, επιτέλους, κι εμείς.

Και τώρα, να!!!! Ανοίγει τρίζοντας η πόρτα μας και μπαίνει η μάνα. Λιγνή, χιονισμένη, στεφανωμένη με τις χοντρές κοτσίδες της γύρω απ' το θελκτικό της πρόσωπο. Χυνόμαστε απάνω της, γινόμαστε ένα. Πώς μοσχοβολάει η μάνα μας, χιόνι, ιδρώτα, ξενιτιά και προπαντός γυρισμό. Την τραβάμε στο τζάκι, τη βοηθάμε να ξεκολλήσει απ' το κορμάκι της τα βρεμένα, της φέρνουμε τα στεγνά, και ξανακολλάμε απάνω της κι οι τέσσερεις.

Να κι ο πατέρας σε λίγο. Φεγγοκοπάει ολόκληρος που βλέπει τη μάνα. Κι ύστερα σε δευτερόλεπτο, κοντοστέκεται κι αναμένει την κρίση της για τα πεπραγμένα του· εκείνη μπαίνοντας είχε ήδη "επιθεωρήσει" μ' ένα γοργό, αδέκαστο βλέμμα τα παιδιά, το σπίτι κι όλα τα καθέκαστα των ημερών που έλειπε. Κι όλα τα ήβρε καλά κι απ' την όψη της είχε σβήσει μονομιάς όλη η έγνοια για μας κι ο μόχθος του ταξιδιού και της δουλειάς. «Καλώς ήρθις, παπά μ'», του λέει και σηκώνεται να τον χαιρετήσει. Αυτός βγάζει θριαμβευτικά από 'να παλαιάμαχο σακούλι ένα μικρό λαγό, καστανό, μ' ένα ματωμένο σημαδάκι στην πλάτη. Τον σηκώνει, «Τήρα τι σούφιρα» λέει και τον απιθώνει στα πόδια της μάνας. Κι ύστερα τη σφίγγει στην αγκαλιά του, ώρα πολλή. Άει, χαλάλι όλα, η ζωή είναι όμορφη! Και σχεδιάζουμε ήδη το βραδινό τραπέζι, με τον λαγό στιφάτου και τη θεία και τις ξαδέρφες και το γραμμόφωνο με τον Παπασιδέρη και τη Ρόζα και την μακαρονόπιτα της Σταυρούλας.

Μέρες νηστείας ετούτες, αλλά οι "ασθενείς και οδοιπόροι" ας φάνε απόψε έναν καλό μεζέ. Και κοντά σ' αυτούς κι οι αποδέλοιποι.

Αύριο δεν έχει σχολείο, Κυριακή, δυο μέρες πριν του Χριστού. Κόβουμε χιόνι μισό μέτρο μέχρι να φτάσουμε στον Αϊ Νικόλα. Περνάμε τη μικρή, περίτεχνη, λιθόγλυπτη θύρα. Το εσωτερικό της εκκλησίας με το υπέργειο φως που τρυπώνει απ' τα ψηλά της παραθύρια, οι καντήλες που τρεμοπαίζουν χορεύοντας μπροστά στους ταπεινούς αγίους μας, τα λιανά κεράκια που μοσχοβολούν τρεμοσβήνοντας κι αυτά, ανοίγουν τα μάτια και τις καρδιές σ' ένα άλλο σύμπαν, υπερβατικό.

“ Πώς μοσχοβολάει η μάνα μας!
Χιόνι, ιδρώτα, ξενιτιά
και προπαντός γυρισμό ”

Είμαστε όλοι εκεί, ξενιτεμένοι κι ενδημούντες. Οι βοσκοί κι ο μυλωνάς και τα γυμνασιόπαιδα κι οι Αθηναίοι, όλοι εδώ. Κι αυτοί που ήρθαν απ' τα μεροκάματα στο Μεσολόγγι και τον Μωριά. Η εκκλησία ολόγεμη, μια αγκαλιά ολόθερμη. Χαιρετιόμαστε, καλωσορίζομαστε, αγκαλιαζόμαστε με τα μάτια, να μη διαταράξουμε τη μυσταγωγία. Αλλά μετά το «Δί' ευχών» η εκκλησιά μας γίνεται βουερό μελίσσι. Σφιχταγκαλιάσματα, ευχές, κουβεντολόι, ένα πανηγύρι. Η Παναγίτσα μας τυλιγμένη στα χρυσά και τα πορφυρά, μας χαμογελάει απ' το θρόνι της, ησυχασμένη που όλα πήγαν καλά και φέτος. Έρχονται τώρα οι μεγάλες γιορτάδες. Και η ανάπαυλα της βαρυχειμωνιάς.

Έξω ο χιονιάς ασταμάτητος, μαζί μ' ανεμόχιονο. Μα ποιος τα λογαριάζει αυτά, τώρα...

Άνοιξη στη Ζηλίστα τα χρόνια τα παλιά

ΙΩΑΝΝΗΣ ΗΛ. ΜΠΑΤΣΑΟΥΡΑΣ

Ήρθες Άνοιξη και λιώνει πια το χιόνι.
Βάζει η γη τα γιορτινά και τα λουλούδια απλώνει.
Γύρισες μ' άλλα πουλιά,
μαύρο χελιδόνι,
και μας χτίζεις τη φωλιά
κάτω από το μπαλκόνι.
— Στέλιος Σπεράντζας

Η θερμοκρασία σταδιακά ανεβαίνει και η ηλιοφάνεια βελτιώνει τη διάθεση. Η αναγέννηση της φύσης ανανεώνει και τους Ζηλιστινούς, οι οποίοι είναι έτοιμοι για εξορμήσεις, δουλειές και δημιουργία!

Η φύση έσπειρε στα χωριά μας βουνά, απότομες ρεματιές και λαγκαδιές, πηγές και δάση... Οι άνθρωποι των χωριών εντάχθηκαν αρμονικά στο άγριο τοπίο, ημέρεψαν την επικλινή γη με τις «πεζούλες» ή αλλιώς «ζαγάδες» και έτσι αύξησαν την επιφάνεια για μεγαλύτερη παραγωγή προϊόντων. Πρώτο μέλημα των Ζηλιστινών στις αρχές της Άνοιξης είναι να διορθώσουν τις πεσμένες μάνδρες στις πεζούλες, να καθαρίσουν τα αυλάκια και τις γούρνες, να ανοίξουν τα μονοπάτια για μερικά χωράφια, να στερεώσουν τις κρεβατίνες, να κλαδέψουν τα κλήματα, τις μηλιές, τις δαμασκηινιές, τις τριανταφυλλιές κλπ.

Στη συνέχεια οι Ζηλιστινοί ξελάκωναν τα αμπέλια τους, έκαναν κουτρούλια το χώμα για να στραγγίζουν τα νερά και να ζεσταίνει ο ήλιος τις ρίζες τους. Αργότερα ίσιαζαν τα κουτρούλια και έδωχναν τα αγριόχορτα που φύτεωναν. Από αυτά τα αμπέλια γινόντουσαν εξαιρετικά κρασιά που ξανάνωναν τους Ζηλιστινούς. Το σκάψιμο γινόταν με τα κατάλληλα τσαπιά που ήξεραν να τα χειρίζονται καλά. Τα χέρια τους ήταν ροζιασμένα αλλά περήφανα για τον έντιμο αγώνα τους. Τα μεγάλα χωράφια τα όργωναν με το αλέτρι που το έσερναν ένα ή δυο μουλάρια. Μηχανήματα δεν υπήρχαν να τους βοηθήσουν. Οι γυναίκες συμμετείχαν ισότιμα στο παραγωγικό μοντέλο του χωριού.

Την Άνοιξη η Ζηλίστα είναι μαγική και θέλουμε να τη θυμόμαστε. Όσο γυρνώ τον χρόνο πίσω την Άνοιξη, περιφέρομαι νοερά στα σοκάκια του χωριού, στα παιχνίδια, στο σχολείο, στο καφενείο, στις εκκλησίες, στις κερασιές, στο ποτάμι, στις βρύσες, στα χωράφια, στους μύλους... Ο άνθρωπος πρέπει να θυμάται το παρελθόν για να μπορεί να αξιολογεί το παρόν και να σχεδιάζει το μέλλον. Έτσι θα μαθαίνουν οι νεότεροι την ιστορία του τόπου τους και την εξέλιξή του.

Πέρασε ο σκληρός Χειμώνας με τις βροχές και τα χιόνια και σιγά σιγά έρχεται η Άνοιξη. Τα δένδρα πρασινίζουν, τα λουλούδια ανθίζουν, τα χελιδόνια επιστρέφουν.

1^η Μαρτίου οι μανάδες μάς έβαζαν στο αριστερό χέρι τον «Μάρτη», ένα σχοινάκι με δύο σπάγκους -άσπρο και κόκκινο- για να μην μας κάψει ο ήλιος αλλά και για καλή τύχη... Προλήψεις χωρίς αιτιολογία, ωστόσο σου υπενθύμιζαν ότι ο ήλιος τώρα θα είναι πιο καυτός. Μετά την 1^η Μαρτίου περιμέναμε τον κούκο να λαλήσει για να επιβεβαιώσει επίσημα τον ερχομό της Άνοιξης. «Ένας κούκος δεν φέρνει την Άνοιξη, την προαναγγέλλει όμως».

Μέχρι και τοκετοί καταγράφηκαν κατά τη διάρκεια του σκαλίσματος των αμπελιών.

Δημιουργική πνοή σε όλο το χωριό. Εκτός από τα αμπέλια, σκάβουν και τους κήπους τους. Πρώτα φυτεύουν τα αναγκαία όπως πατάτες, κρεμμύδια και σκόρδα, μετά φακές, φασόλια, μαρούλια, αρακά και τέλος ντομάτες. Άγνωστες ήταν οι πιπεριές και οι μελιτζάνες. Συμπλήρωμα του καθαρίου ψωμιού από το σιτάρι που έσπερναν το Φθινόπωρο, ήταν ημπομπότα, που την εξασφάλιζαν από τα καλαμπόκια που έσπερναν στα ποτιστικά χωράφια της Τρεπλιάς, των Τριφυλλιών, της Λυκότρυπας και όλων των παραποτάμιων λουγκών. Οι λουγκές ήταν μεγάλες πεζούλες δίπλα στο ποτάμι που είχαν άφθονο νερό και πιο ζεστό κλίμα κάνοντας έτσι μεγαλύτερη την παραγωγή. Οι Ζηλιστινοί διόρθωναν τις βλάβες που είχαν υποστεί οι λουγκές τον Χειμώνα.

Εκτός από σπορά και φυτέματα, αυτή την εποχή γίνονται κλαδέματα και πολλά κεντρώματα. Κεντρώνουν καστανιές σε μαρονιές, κορομηλιές σε δαμασκηνιές, αγριο-κερασιές σε κερασιές και ξινομηλιές με κεντράδια του Θύμιου Σταυρόπουλου που πρώτος έφερε ποιοτικές μηλιές στο χωριό. Αγωνίζονται όλοι σκληρά για αυτάρκεια, καθώς ξέρουν ότι δεν θα περάσει ο μανάβης αλλά ό,τι φτιάξεις θα το χαρείς.

Πέρα από την αγροτική παραγωγή, αγωνίζονται και για την κτηνοτροφική. Η πλούσια φύση του χωριού προσφέρεται γι' αυτό. Επίσης την Άνοιξη έβαζαν κλώσες για να έχουν αυγά και κοτόπουλα. Κοπάδια από πρόβατα και γίδια έβοσκαν στα βοσκοτόπια του χωριού.

Όπου και αν κοίταζες έβλεπες έναν ζωντανό ζωγραφικό πίνακα. "Μάγεμα η φύση κι όνειρο". Μαργαρίτες, χαμομήλια, ντροπαλές παπαρούνες, κρίνα κι αγριολούδα σε όλα τα χρώματα! Αηδόνια, καρδερίνες, σπουργίτια, χελιδόνια, κίσσες στον δικό τους αδιάκοπο μουσικό σκοπό. Κουδούνια, κυπριά, βελάσματα,

καμπάνες, χαρούμενες φωνές παιδιών, ευωδιές, χωρούσαν όλα στον ζωντανό πίνακα. Αληθινό άνοιγμα της φύσης και της ψυχής.

Οι Ζηλιστινοί δημιούργησαν και επιτυχημένους θεσμούς συνεργασίας. Ένας από αυτούς ήταν η "προσωπική εργασία" για την αντιμετώπιση δυσκολιών που παρουσιάζονταν. Εάν για παράδειγμα χάλαγε ένα μονοπάτι την Άνοιξη, ο πρόεδρος χτυπούσε την καμπάνα, ενημέρωνε τους χωριανούς και έτσι κάθε οικογένεια έστελνε ένα άτομο για να αντιμετωπίσουν το εκάστοτε πρόβλημα. Άλλος θεσμός ήταν το ομαδικό «σκάρισμα» των μικρών κτηνοτρόφων. Οι μικροκτηνοτρόφοι (περίπου 16) συμφώνησαν να πηγαίνουν καθημερινά τις γίδες τους στο Πουρνάρι -πάνω απ' τον Αϊ-Γιάννη- και ένας από αυτούς να τις προσέχει και οι υπόλοιποι να κάνουν τις δουλειές τους. Την επόμενη μέρα αναλάμβανε κάποιος άλλος. Ένας τρίτος θεσμός ήταν ο "σχολικός κήπος". Οι μαθητές του χωρίζονταν σε ομάδες και φύτευαν λουλούδια, τα οποία σκάλιζαν, πότιζαν και μεγάλωναν. Έτσι μάθαιναν πρακτικά την αληθινή ζωή του αγρότη. Θα ήταν παράλειψη να μην αναφέρουμε τον δάσκαλο Δ. Κατσάνο που μάθαινε τα παιδιά να κεντρώνουν.

Πρέπει να αναφερθούμε επίσης στον θεσμό του «νερολόγου» ο οποίος φρόντιζε για τη διανομή του νερού και όριζε πότε και για πόση ώρα θα πάρει ο κάθε ιδιοκτήτης νερό. Υπήρχαν και άλλοι άτυποι τρόποι συνεργασίας όπως τα ξεφλούδια, το χτίσιμο σπιτιών, οι γάμοι... Μέσα από όλα αυτά φαίνεται ότι «Η ομαδική δουλειά κάνει την ονειρική δουλειά».

Οι Ζηλιστινοί σκάβουν, σπέρνουν, κλαδεύουν και δημιουργούν. Δεν ξεχνούν όμως να ομορφαίνουν τη ζωή τους κάνοντας γιορτές. Τις Απόκριες, μασκαρεύονται, ντύνονται διαφορετικά, αυτοσχεδιάζουν μάσκες, περιφέρονται στα σπίτια του χωριού σκορπίζοντας γέλιο και χαρά. Την Καθαρά Δευτέρα μαζεύουν πολλά κέδρα στις λάκκες του Αγίου Νικολάου και ξορκίζουν το κακό με την καύση του «Κάλαβρου» φωνάζοντας:

«Έξω ο Κάλαβρος από τα αμπέλια και η Καλαβρίνα από τα χωράφια». Κάλαβρος, μάλλον ήταν κάποια αρρώστια των αμπελιών και με το κάψιμό του οι χωριανοί εύχονταν να φύγει το κακό.

Στην εθνική εορτή της 25^{ης} Μαρτίου, ο δάσκαλος οργάνωνε μεγάλη γιορτή με ποιήματα, τραγούδια και θεατρικά. Έφτιαχνε σκηνή που ανοιγόκλεινε με καρούλι από κουβαρίστρα. Επίσης, έφτιαχναν κατάλληλες φορεσιές και ζωγραφιές. Στη γιορτή αυτή παρευρίσκονταν οι γονείς και όλοι οι χωριανοί. Καμάρωναν τα παιδιά και απολάμβαναν τη γιορτή. Την Πρωτομαγιά συνήθως πηγαίναμε εκδρομή. Μαζεύαμε λουλούδια και κάναμε στεφάνια. Παίζαμε αρκετά και τραγουδούσαμε τον Μάη.

«Η υψηλότερη μορφή της Άνοιξης που ξέρω, είναι μια ελληνική Μεγάλη Εβδομάδα» λέει ο Σεφέρης. Οι πιο συγκινητικές εκδηλώσεις γίνονταν τη Μ. Παρασκευή. Πρωί-πρωί τα παιδιά λέγαμε τα κάλαντα σε όλους τους χωριανούς: «Σήμερα μαύρος ουρανός, σήμερα μαύρη μέρα, σήμερα όλοι θλίνονται και τα βουνά λυπούνται». Μετά τα κάλαντα, οι γονείς μας έστελναν στην εκκλησία του Αγίου Νικολάου για να βοηθήσουμε τους μεγάλους στο στόλισμα του Επιταφίου αλλά και στην καθαριότητα της εκκλησίας. Ήταν η μόνη μέρα του χρόνου που δεν μας έστελναν για άλλες δουλειές, καθώς προτεραιότητα είχε ο Επιτάφιος. Μερικά παιδιά γυρίζανε όλο το χωριό, από το Κεφαλάρι έως το ποτάμι, για να βρουν λουλούδια, βιολέτες, ανθισμένες κουτσουπιές και κρίνα για τον στολισμό του Επιταφίου. Τα υπόλοιπα παιδιά βοηθούσαν στην καθαριότητα των μανουαλιών, των στασιδιών και των διάφορων χώρων της εκκλησίας. Μετά από όλα αυτά, ξεκινούσε ο στολισμός του Επιταφίου από τα κορίτσια και τις γυναίκες. Τον στολισμό συνόδευαν οι ψαλμωδίες των εγκωμίων από ομάδες μικρών και μεγάλων. Μετά τον στολισμό έμενε και λίγος χρόνος για παιχνίδι και μπάλα μέχρι να έρθει το βράδυ.

Τότε, με τη μελωδική φωνή του παπα-Γιάννη Σμάνη και των ψαλτάδων, ψέλνονταν τα εγκώμια και αντηχούσαν συγκινητικά στον χώρο τα λόγια: «Έρραναν τον τάφον αι Μυροφόροι μύρα, λίαν πρωί ελθούσαι». Την επόμενη μέρα, Μ. Σάββατο πλέον, όλα ήταν πιο λαμπερά και χαρμόсуνα. Έβγαινε η Ανάσταση και η ελπίδα μεγάλωνε. Ο παπα-Γιάννης μετά πήγαινε με τα πόδια και σε άλλα χωριά για να βγάλει Ανάσταση. Την Κυριακή του Πάσχα, οι χωριανοί έψηναν τα αρνιά ή τα κατσίκια τους κατά παρέες. Τραγούδια, χοροί, γέλια και χαρούμενες φωνές πλημμύριζαν το χωριό. Μια χρονιά θυμάμαι πως 15 περίπου οικογένειες έψησαν τα αρνιά τους στην πλατεία του χωριού μας. Μετά το φαγητό ακολουθούσε πασχαλινό γλέντι.

“ Οι Ζηλιστινοί σκάβουν, σπέρνουν,
κλαδεύουν και δημιουργούν.
Δεν ξεχνούν να ομορφαίνουν τη ζωή τους
κάνοντας γιορτές ”

Η Άνοιξη δεν είναι μόνο εποχή. Είναι ιδέα με πολλούς συμβολισμούς. Το άνθισμα των λουλουδιών ανοίγει τις καρδιές των ανθρώπων. Οι ήχοι των πουλιών σε ωθούν να τραγουδήσεις. Οι ημέρες γίνονται πιο φωτεινές ενώ οι νύχτες μικρότερες και πιο ζεστές. Αναδύεται η ελπίδα, η αισιοδοξία και η αίσθηση ότι όλα είναι δυνατά. Εμπιστεύσου την Άνοιξη που σε παρακινεί να αναγεννηθείς και να αναπτυχθείς. Πέταξε τις αρνητικές σκέψεις του Χειμώνα, συγχώρεσε τα λάθη του παρελθόντος και δημιούργησε δρόμο προς την πλήρη άνθισή σου. Κάνε πράγματα που αγαπάς και αγκάλιασε την ομορφιά της ζωής με βαθύ και ουσιαστικό τρόπο.

“ Ανακάλυψε την ομορφιά της Άνοιξης
(στη Ζηλίστα!)
και αν δεν τη βρεις, φτιάξε την εσύ
Οδυσσέας Ελύτης ”

Καλοκαίρι: Πανηγύρι, χορός, αντάμωμα!

ΟΛΓΑ ΑΘ. ΚΑΤΣΟΥΝΗ

Το πανηγύρι αποτελεί κάθε χρόνο ένα ξεχωριστό σημείο αναφοράς για το χωριό μας.

Δεν πρόκειται μόνο για μια γιορτή αλλά για μια σταθερή αφορμή να επιστρέφουμε, να ανταμώνουμε και να βιώνουμε κοινά συναισθήματα χαράς. Τη μέρα αυτή βρισκόμαστε ξανά στον ίδιο τόπο - τον τόπο μας - κρατώντας ζωντανό αυτόν τον δεσμό, που δεν χάνεται ούτε με τον χρόνο ούτε με την απόσταση. Είναι αυτό το καλοκαιρινό ραντεβού που δεν γράφεται σε ημερολόγια, γιατί είναι χαραγμένο στις καρδιές μας. Εκείνη τη μέρα η Κυδωνιά γεμίζει ξανά ζωή· σπίτια που ανοίγουν να υποδεχτούν τους ανθρώπους τους, δρομάκια που γεμίζουν με γνώριμα βήματα, φωνές που ακούγονται δυνατά και πρόσωπα φωτεινά, που αναγνωρίζονται αμέσως. Οι παλαιότεροι θυμούνται τη ζωή τους στο χωριό, οι νεότεροι τα δικά τους καλοκαίρια, τα παιδιά δημιουργούν τις δικές τους αναμνήσεις. Έτσι χτίζεται η συνέχεια!

Αυτή ακριβώς η συνέχεια είναι που δίνει στο πανηγύρι μια βαθύτερη σημασία, την ένωση του παρελθόντος με το παρόν και τη λειτουργία του ως συνδετικού κρίκου που κρατά το χωριό μας ζωντανό, ακόμη κι αν δεν έχει μόνιμους κατοίκους όπως παλιά. Είναι οι ρίζες, που όσο κι αν απλώθηκαν αλλού τα κλαδιά τους, μένουν σταθερές στο ίδιο χώμα. Κάθε Αύγουστο οι περισσότεροι επιστρέφουν. Όχι από υποχρέωση, αλλά από ανάγκη να πατήσουν ξανά στο χώμα που έτρεξαν παιδιά, να σταθούν στο κατώφλι του πατρικού σπιτιού, να ανταμώσουν συγγενείς και φίλους που μπορεί να μην βλέπουν συχνά - όμως το συναίσθημα παραμένει πάντα ίδιο, ζεστό και αληθινό, να ακούσουν τη μουσική και να χορέψουν στον ίδιο γνώριμο ρυθμό.

Και όταν ακουστεί η μουσική, τα χέρια ενώνονται, ο χορός ξεκινά και σχηματίζεται ο κύκλος. Ένας κύκλος ο οποίος δεν έχει αρχή ούτε τέλος, γιατί μέσα σε αυτόν χωρούν όλοι - οι παρόντες, αλλά κι εκείνοι που λείπουν. Σε κάθε ήχο, σε κάθε βήμα του χορού τα χέρια ενώνονται σφιχτά. Το παρόν αγγίζει το παρελθόν χτίζοντας μαζί το μέλλον, καθώς κάθε βήμα αποτελεί μια υπόσχεση συνέχειας και μια υπενθύμιση ότι όσο κι αν αλλάζουν οι καιροί, οι συνεκτικοί δεσμοί παραμένουν. Το πανηγύρι γίνεται γέφυρα που ενώνει τις γενιές και μικραίνει τις αποστάσεις, συνδέοντας το χθες με το σήμερα, τον τόπο με τους ανθρώπους του. Οι δεσμοί παραμένουν ζωντανοί σε κάθε βήμα που κάνουμε μαζί και σε κάθε γέλιο που μοιραζόμαστε.

“Είναι αυτό το καλοκαιρινό ραντεβού που δεν γράφεται σε ημερολόγια, γιατί είναι χαραγμένο στις καρδιές μας”

Κάθε χρόνο αυτή την εποχή ανανεώνεται μια σιωπηλή υπόσχεση. Όσο υπάρχουν άνθρωποι που επιστρέφουν, που θυμούνται και που χορεύουν πιασμένοι χέρι-χέρι, το χωριό μας θα παραμένει ζωντανό. Γιατί ένα χωριό δεν ζει μόνο από την καθημερινή παρουσία των ανθρώπων, αλλά από την αγάπη, τη μνήμη και τη συνέχεια. Και τελικά ίσως αυτό είναι το πιο σημαντικό, να επιστρέφουμε, να συνεχίσουμε να ανταμώνουμε, να κρατάμε τις μνήμες ζωντανές, να μεταδίδουμε στα παιδιά μας την αγάπη για την Κυδωνιά. Γιατί όσο θα επιστρέφουμε και θα σμίγουν τα χέρια μας στον κύκλο του χορού κάθε Αύγουστο, το χωριό μας θα έχει παρόν και μέλλον - χωρίς να ξεχνά το παρελθόν του.

Φθινόπωρο 1964 στη Ζηλίστα

ΙΩΑΝΝΗΣ Γ. ΜΠΑΤΣΑΟΥΡΑΣ

Σεπτέμβρης 1964. Κάποιο πρωινό Δευτέρας ακούγεται ξανά η καμπάνα του Αϊ-Γιάννη. Δεν είναι κάποια θρησκευτική γιορτή αλλά είναι το κάλεσμα προς τα παιδιά του Δημοτικού ότι το σχολείο ξεκινάει και πάλι!

Στα στενά δρομάκια του μικρού μας χωριού τα παιδιά ανταμώνουν ξανά με χαρές και γέλια, με χέρια κατάμαυρα από το μάζεμα των καρυδιών και πόδια γρατζουνισμένα από τα παιχνίδια του καλοκαιριού. Τα παιδιά έχουν έναν ακόμη λόγο να χαίρονται, διότι οι διακοπές εκείνα τα χρόνια δεν σήμαιναν ξενοιασιά. Τα παιδιά όλο το καλοκαίρι ήταν υποχρεωμένα να συμμετέχουν και να βοηθάνε στις διάφορες δουλειές· τα αγόρια αναλάμβαναν κυρίως να σκαρίζουν τις γίδες που είχε κάθε νοικοκυριό, ενώ τα κορίτσια βοηθούσαν στις δουλειές του σπιτιού.

Το φθινόπωρο η Κυδωνιά ήταν ένας τόπος αφθονίας, φρούτα παντού: σύκα, καρύδια, κράνια, βατόμουρα και οι κληματαριές – κρεβατίνες στις αυλές φορτωμένες με κόκκινα σταφύλια αλλά και άσπρα που τα έλεγαν ασπρούδες.

Έξω από τα σπίτια έβλεπες ξύλινα βαρέλια και κάδους που οι χωρικοί καθάριζαν υπομονετικά, διότι πλησίαζε η μεγάλη γιορτή, ο τρύγος, που γινόταν συγκεκριμένη ημερομηνία -συνήθως 20 Οκτωβρίου- και έπαιρναν μέρος όλοι, μικροί μεγάλοι. Μέχρι την ημέρα του τρύγου γίνονταν και άλλες εργασίες όπως η συγκομιδή από καλαμπόκια, φασόλια, κολοκύθια και άγουρες ντομάτες και πιπεριές για να παρασκευάσουν τουρσί!

Μετά το πάτημα των σταφυλιών ξεκινούσε το μάζεμα του κάστανου. Το χωριό από εκείνα τα χρόνια είχε πολλές καστανιές – μαρονιές και το μάζεμα το κάστανου είχε κι αυτό εορταστικό χαρακτήρα!

Μπαίνοντας ο Νοέμβριος τα χρώματα γύρω ήταν όλα χρυσοκόκκινα, το κρύο ήταν έντονο και κάθε πρωί η Σαράνταινα ήταν ανταριασμένη. Ο τραχανάς είχε ξεκινήσει να είναι το επίσημο πρωινό. Η ζωή προχωρούσε και σύμφωνα με τα έθιμα γινόταν η σπορά του σιταριού κυρίως στη Γούστιανη αλλά και σε άλλα σημεία.

Όταν τέλειωνε ο κύκλος των φθινοπωρινών εργασιών και είχε κρυώσει ο καιρός και ενώ ο μούστος έβραζε στα βαρέλια, ο νοικοκύρης φώναζε τους συγχωριανούς, να μαζευτούν ένα βράδυ για να ξεφλουδίσουν το καλαμπόκι. Έτσι σχεδόν κάθε μέρα γινόταν και κάποιο ξεφλούδι σε κάποιο από τα σπίτια του χωριού. Τα παιδιά έπαιρναν μέρος στο ξεφλούδι τις πρώτες ώρες (6-8) και η χαρά τους ήταν να δίνουν σάλτα και να χώνονται μέσα στα φλούστρια (φλέσουρα). Όταν έφευγαν τα παιδιά οι ενήλικες οι οποίοι έβγαζαν σχεδόν όλη τη δουλειά άρχιζαν τα καλαμπούρια, έπιναν κρασί, έλεγαν διάφορα ανέκδοτα και φυσικά το έριχναν στο τραγούδι, ενώ οι σπιτονοικοκυρές προσέφεραν κρασί, τσίπουρο, τηγανίτες και καμία πίτα. Εδώ γίνονταν και πολλά προξενιά.

Μέσα στον Νοέμβριο συνήθως περνούσε και ο καλατζής για να κάνει επίστρωση στα χαλκώματα, τα οποία θα είχαν πολλή δουλειά τις μέρες των γιορτών. Επίσης τις νύχτες υπήρχε μεγάλη δραστηριότητα στην τοποθεσία «Τσεντέικες καρνές» όπου η φωτιά έκαιγε αδιάκοπα όλη νύχτα στο αυτοσχέδιο και παράνομο αποστακτήριο τσίπουρου. Το σημείο ήταν κατάλληλο, διότι από εκεί περνούσε ο καταπότης που έφερνε τρεχούμενο και παγωμένο νερό από τη βρύση της πλατείας (Ταχήρ Παπούλ) που χρειαζόταν στην υδροποίηση του ατμού. Και τις μέρες εκείνες υπήρχε μεγάλη κινητικότητα στους νερόμυλους, διότι στην Κυδωνιά υπήρχαν δύο από τους πιο ξακουστούς νερόμυλους όλης της περιοχής, ο μύλος του Τσαγκαντώνη και ο μύλος του Αποστολόπουλου.

Η τελευταία μέρα του Νοέμβρη ήταν μια πολύ σημαντική γιορτή, η γιορτή του Αγίου Αντρέα και άκουγες τακτικά τη φράση «30 ή 31 σέρνει ο Αντριάς;». Το όνομα Αντρέας ήταν πολύ διαδεδομένο στο χωριό και αυτό σήμαινε πολλά για τα παιδιά που περίμεναν αυτή τη μέρα πιο πολύ για τα γλυκά, κυρίως τον μπακλαβά, που ήταν το συνηθισμένο κέρασμα όταν πήγαιναν να ευχηθούν χρόνια πολλά στους εορτάζοντες!

Στα παλιά σπίτια της Ζηλίστας

ΛΕΩΝΙΔΑΣ ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ

Το κείμενο αναφέρεται στην περίοδο της επιστροφής των Ζηλιστινών στο χωριό μετά τον εκτοπισμό τους το 1947 στον εμφύλιο. Είμαστε στο 1950 και η οικογένεια του Σφηκογιώργου, του πατέρα του αφηγητή, έχει επιστρέψει από τους πρώτους στο χωριό. Ο αφηγητής, ο Λεωνίδας, 6 χρονών τότε, με έναν συνομήλικό φίλο του συγχωριανό, σεργιανάνε με ενθουσιασμό και μεγάλη εξερευνητική διάθεση το χωριό και τα έρημα σπίτια.

Την άνοιξη προς το καλοκαίρι του '50 ο επαναπατρισμός εντάθηκε και τα άδεια σπίτια καθημερινά λιγόστευαν. Τρέχαμε να προλάβουμε τις εξερευνήσεις μας.

...Σήμερα ανηφορίσαμε προς τα Μαγαζιά. Μας εντυπωσίασε η βρύση! Ξανά και σήμερα! Δίπλα, επί της πλατείας, βρήκαμε τον Κώστα Ζαχαράκη, τον παιδονόμο όπως τον λέγαμε, λόγω του ταλέντου του να βάζει σε μια σειρά τα παιδιά που οργιάζαμε στην πλατεία. Καθάριζε επιμελώς το μεγάλο σπίτι, που το λέγαμε "των Σταυροπουλαίων", ιδιοκτησίας οικογένειας Χονδρού στην πραγματικότητα. Εκεί ο Ζαχαράκης λειτούργησε το πρώτο ουζο - καφε - παντοπωλείο του χωριού, έναν χώρο που έπαιξε μεγάλο ρόλο τις επόμενες δεκαετίες.

Ήπιαμε διψασμένοι νερό από την Ταχήρ Παπούλ και ζυγώσαμε το Ταλαγαναίικο. Ανεβήκαμε την καλοχτισμένη πέτρινη εξωτερική σκάλα προς τη μικρή αυλή, πατήσαμε το ζιμπερέκι, μπήκαμε. Το πάτωμα χωμάτινο. Ανταβάνωτο το σπίτι, τα ξύλα της σκεπής, καπνισμένα, στηρίζονταν σε πάτερα από ολάκερους κορμούς δέντρων, όλα κατάμαυρα. Είχε πολλά δωμάτια, τέσσερα θυμάμαι. Στο ισόγειο βρήκαμε κάλυκες, λίγες σφαίρες, τσαπιά, ένα χάλκινο κεντημένο εξωτερικά κουτάκι, με δύο τσολιάδες. «Παλάσκες του '21», μας είπαν.

Απ' το σπίτι όμως έλειπαν πολλά παραθυρόφυλλα (παντζούρια ή σκούρα), μονοκόμματα από ξύλο πλατανίσιο, και οι σφυρήλατοι μπεζέδες και οι σύρτες τους.

Επιθυμήσαμε να ανέβουμε στον πάνω όροφο, αλλά έλειπε και ο "καταρράχτης" και η σκάλα επικοινωνίας του ισόγειου με τον πρώτο όροφο. Σίγουρα από εκεί θα μπορούσαμε να αγναντέψουμε τα βουνά απέναντι: την κορυφογραμμή του Αγίου Κωσταντίνου της Λεύκας και την προσήλια βουνοπλαγιά που φτάνει μέχρι το ποτάμι. Εκεί ήταν τα αμπέλια του χωριού, το «οινοπέδιον» κατά την Οδύσσεια (εκεί μετά τον επαναπατρισμό ο Παπασμάνης ξαναφύτεψε και εγκατέστησε παραγωγικό αμπελώνα). Θα βλέπαμε ανεμπόδιστα την πρώτη βουνο-κορυφο-γραμμή και πιο πίσω τις οροσειρές της Ομάλιας και της Σαράνταινας, που απλώνονται σαν φτερούγες αετού στολισμένες με το εντυπωσιακό δάσος της Οξυάς. Αλλά δεν έχουμε πρόσβαση σήμερα στο μπαλκονάκι και βγαίνουμε έξω.

// Ήπιαμε διψασμένοι,
νερό από την Ταχήρ Παπούλ
και ζυγώσαμε το Ταλαγαναίικο **//**

Σαν μαγνήτης μάς τράβηξε το πελώριο αγκωνάρι της νοτιοδυτικής γωνίας: Έχει χαραγμένη την πεντάλφα, κάποια φράση και χρονολογία κτισίματος το 1830 (ευτυχώς οι ιδιοκτήτες ξαναέχτισαν το σπίτι πρόσφατα με μεγάλο σεβασμό στην αρχιτεκτονική του προηγούμενου και το αγκωνάρι με την παλιά επιγραφή είναι εκεί θεμελιωμένο).

Πάμε τώρα στη δυτική άκρη του πάνω μαχαλά. Σεργιανάμε στα δυο αλώνια, τα δυτικά, και κοιτάμε κάτω από τον Αϊ-Γιάννη, τα σπίτια που χτίζονται ταυτόχρονα, του Γατονικολάκη και του Γαταντρέα. Ως οικοδομικά υλικά, χρησιμοποιήθηκαν κατά την ανοικοδόμηση οι πέτρες από τα σπίτια που κάηκαν στον εμφύλιο. Μεράκι οι ιδιοκτήτες να κάνουν το καλύτερο! Ο Αντρέας ξεκινάει τη σκεπή και ο Νικολάκης το σηκώνει το δικό του λίγο παραπάνω, ως πρόεδρος!

Σεργιανάμε λίγο ακόμα και γυρίζουμε σπίτι, σήμερα η εξερεύνηση τελείωσε.

Την επαύριο, ξεκινάμε πάλι. Ως γεννηθέντες την ίδια ημερομηνία, 9.3.44, νήπια κατά την εκτόπιση, τώρα αποκτούμε την πρώτη, πραγματική αντίληψη της περιοχής. Στην εξερεύνησή μας σήμερα δεν παραλείπουμε τους 2 ναούς, του Αγίου Νικολάου και του Τιμίου Προδρόμου και Βαπτιστού Ιωάννου. Εξωτερικά - και συγκριτικά με τα σπίτια του χωριού - μας φάνηκαν τεράστιοι και πανύψηλοι!

Όταν μπήκαμε στον Αϊ-Γιάννη είδαμε ότι το δάπεδο του ναού ήταν χωματένιο και στο πίσω μέρος του ναού ήταν σωριασμένα οστά, πολλά κόκκαλα. Με το δεδομένο ότι στον όμορο χώρο, απ' την επάνω πλευρά του ναού, έγινε σχολικός κήπος τη δεκαετία του '50, προφανώς πραγματοποιήθηκε αποκομιδή διάσπαρτων οστών, μάλλον από τάφους, και εφόσον χρησιμοποιείτο ήδη το κοινοτικό Νεκροταφείο στα Παλιομάντρια, υπολογίζω ότι τα συσσωρευμένα πολλά οστά εντός του Ναού, προέρχονταν από εκταφή και μεταφορά από τη Γούστιανη.

Αναφέρω εδώ ότι ο ναός του Αϊ-Γιάννη μερικές δεκαετίες μετά βελτιώθηκε. Αντικαταστάθηκε η με σχιστόλιθους ("πλάκες") σκεπή με κεραμίδια, έγινε η πλακόστρωση του δαπέδου, τοποθετήθηκαν μαρμαρόπλακες στη σκάλα εισόδου εις το ιερόν του ναού και την ωραία πύλη. Ευτυχώς σοφάτστηκε μόνο εσωτερικά ενώ εξωτερικά έγινε αρμολόγηση τοίχου.

Επιστρέφω στις εξερευνήσεις μας. Ο κόσμος επέστρεφε πλέον με γοργό ρυθμό. Τα περιθώριά μας για εξερεύνηση περιορίζονταν. Υποχρεωθήκαμε να "ξακριάσουμε", να πιάσουμε τα τελευταία ακριανά σπίτια. Ένα από τα τελευταία που εξερευνήσαμε ήταν το Κατσανέικο σπίτι, ακριανό, στον κάτω μαχαλά.

Πολύ ενδιαφέρον σπίτι! Γι' αυτό θα σας μιλήσω στο επόμενο φύλλο.

“ Σεργιανάμε λίγο ακόμα και επιστρέφουμε σπίτι, σήμερα η εξερεύνηση τελείωσε ”

Ζηλίστα 1954. Πρωτομαγιά στις Ελληνότρυπες

ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΓΑΤΟΥ - ΣΑΤΛΑΝΗ

Το χτύπημα της καμπάνας μάς καλούσε κάθε πρωί στο σχολείο μας. Ρολόγια να βλέπουμε την ώρα δεν είχαμε.

Ευπόλυτοι, χωρίς την κατάλληλη ενδυμασία, όλα τα παιδιά, νομίζω 25 όλα μαζί, συγκεντρωθήκαμε στο μονοθέσιο Δημοτικό Σχολείο μας.

Εκεί μας περιμένει και το πρωινό μας: σκονόγαλο, τυρί κατακίτρινο (αργότερα κατάλαβα ότι ήταν ένα είδος γκούντα) και βούτυρο. Μας τα έστελνε κάποια κρατική υπηρεσία, δωρεάν στο ορεινό χωριό μας, όπου δεν υπήρχε ούτε αυτοκινητόδρομος, ούτε ρεύμα, ούτε τηλέφωνο. Μόνο ο ταχυδρόμος ερχόταν από τη Βοϊτσα (Ελατόβρυση) μια στο τόσο. Θυμάμαι πώς τρέχαμε όλοι με ανυπομονησία στην πλατεία μόλις ακούγαμε τη σάλπιγγά του!

Το γάλα το πίναμε στα τσίγκινα κύπελλά μας και μας το έφτιαχναν κάθε μέρα με τη σειρά οι μανούλες των μαθητών. Δεν ήταν και πολύ νόστιμο και καμιά φορά έπιανε στην κατσαρόλα και τότε ήταν ακόμα χειρότερο. Ήταν βάσανο για τις μανούλες να το πετύχουν: η σκόνη δεν διαλυόταν καλά, έπιανε γουρμπούλια, και το βράσιμο στην πυροστιά με τα ξύλα δυσκόλευε πιο πολύ τα πράγματα.

Αλλά εκείνη τη μέρα μάς περίμενε μια ωραία έκπληξη: ο δάσκαλός μας, ο Δημήτρης Κατσάνος, μας ανακοίνωσε ότι σήμερα θα πάμε εκδρομή στις Ελληνότρυπες, στη Γούστιανη. Είναι μια τοποθεσία ανατολικά του χωριού μας, μια ώρα περίπου δρόμος στο μονοπάτι. Ωραίο μονοπάτι, χωρίς πολλές ανηφορίες και κατηφορίες. Περπατώντας ανάμεσα σε πυκνό δάσος από πουρνάρια, κέδρα, βελανιδιές και έλατα, ξεχωρίζαμε κάπου κάπου να ξεπετάγονται όμορφα αγριολούλουδα για το στεφάνι του Μάη.

Κάποτε φτάσαμε και πήραμε μια ανάσα απ' τον δρόμο. Και να οι Ελληνότρυπες! Μας πήγε με προσοχή προς τα εκεί ο δάσκαλός μας. Κάτι ξέραμε από τις ιστορίες των μεγάλων γι' αυτές, σαν αλήθεια και σαν παραμύθι μαζί.

Τώρα ζυγώσαμε κοντά. Θυμάμαι μία, εκείνη που μας οδήγησε ο δάσκαλος. Ήταν σαν ένα μικρό άνοιγμα προς τη γη, όρθιο, στην πλαγιά, όχι στο ίσιωμα. Τέσσερεις μεγάλες πέτρες μονοκόμματα και καλοπελεκημένες σχημάτιζαν ένα πλαίσιο σε σχήμα παραλληλογράμμου. Οι δυο σαν παραστάτες, αριστερά και δεξιά, άλλη μία σαν υπέρθυρο από πάνω και μία στη βάση. Μικρό το άνοιγμα, απ' όσο θυμάμαι οι κατακόρυφες πέτρες ήταν το πολύ 70 εκατοστά σε ύψος και οι οριζόντιες άλλο τόσο, ίσως και λίγο μικρότερες. Το πάχος τους ήταν τουλάχιστον 10 εκατοστά.

Περιεργαζόμασταν αυτό που βλέπαμε, καθώς ο δάσκαλος μάς εξηγούσε κάποια πράγματα. Μακάρι να τα είχα καταλάβει καλά και να τα θυμόμουν! Θυμάμαι όμως πολύ καθαρά πως ξεθαρρέψαμε μερικοί και τρυπώσαμε μέσα. Δύσκολα έμπαινες, σχεδόν μπουσουλώντας. Ούτε είχε βάθος το άνοιγμα. Ποιος ξέρει βέβαια αν κάποτε, στον καιρό τους, αυτές οι πέτρες ήταν είσοδος σε κάποιον σημαντικό χώρο, είτε για ζωντανούς είτε για πεθαμένους... Ο δάσκαλος μάς είπε ότι εκεί τον καιρό της Τουρκοκρατίας κρύβονταν οι Έλληνες για να σωθούν. Μας είπε ακόμη ότι εκεί, στη Γούστιανη, ήταν κάποτε το χωριό μας και αργότερα μετακόμισαν οι άνθρωποι στη σημερινή θέση, ποιος ξέρει γιατί, τι βάσανα είχαν και τότε οι άνθρωποι.

Νομίζω πως για να βρούμε τώρα τα ίχνη απ' τις Ελληνότρυπες πρέπει να κοιτάξουμε κοντά στον Αϊ-Λια, αλλά ο Λεωνίδας Παπαγεωργίου και ο Χρήστος Διαμαντόπουλος ξέρουν καλύτερα.

Αυτό που δεν ξεχνάω ποτέ από τις Ελληνότρυπες είναι το πόσο καλοδολεμένες ήταν οι πέτρες και πόσο ωραία εφάρμοζαν η μια με την άλλη. Αυτοί που τις δούλεψαν και τις στέριωσαν πρέπει να ήταν σπουδαίοι τεχνίτες.

Σήμερα έσβησαν όλα αυτά, ξεχάστηκαν! Τα έσβησε η ανθρώπινη απουσία, αφήνοντας τη φύση να φτιάξει αδιαπέραστη δασωμένη ζούγκλα στην τοποθεσία εκείνη.

Ροή μυστικότητας στην Κυδωνιά

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΜΑΚΡΗΣ

Ερημωμένο,
ερημωμένο μα μήτε λησμονημένο,
μήτε εγκαταλελειμμένο,
σε καρτερεί να σ' υποδεχτεί και να σε μιλήσει
στον κόσμο της ανεμελιάς και της αθωότητας.
Ερημωμένο σε καλεί και σου υπόσχεται
έναν κόσμο αέναης ροής μυστικότητας.

Με αφορμή ένα ποίημα για το χωριό μας που καταστρώθηκε σε μια από τις απρογραμμάτιστες, αυθόρμητες επισκεψεις μου σε αυτό, έτσι δίχως λόγο (αλήθεια θέλουμε κάποιον λόγο για να επισκεφτούμε την Κυδωνιά μας;), σε μια περίοδο που έτυχε να μην είναι κανείς άλλος εκεί, μου ζητήθηκε να γράψω ένα άρθρο αναφοράς στις ρίζες μας στην Κυδωνιά που να απαντά σε δύο ερωτήματα: 1. *Γιατί οι άνθρωποι της επιμένουν να έρχονται και δεν την εγκαταλείπουν;* 2. *Τι μπορούμε να κάνουμε για να κρατήσουμε το χωριό ζωντανό;*

Και απαντώ, λοιπόν: Ένας φυσικός κόσμος που ξεχειλίζει ανεμελιά και αθωότητα, αυτή είναι η Κυδωνιά μας. Ανεμελιά και Αθωότητα, δύο έννοιες άρρηκτα συνδεδεμένες αμφότερες με την παιδικότητα. Ένας κόσμος παιδικότητας, λοιπόν, στον οποίο μυείται από νωρίς ή και πολύ αργότερα ο κάθε Κυδωνιώτης. Και αυτόν τον κόσμο καλείται να τον κρατήσει ως «επτασφράγιστο μυστικό» στην καρδιά του. Ένα «επτασφράγιστο μυστικό» σε πολλές καρδιές, τόσες που δημιουργείται μία ροή «αέναη» - λέει ο ποιητής που κρύβουμε όλοι μέσα μας.

Γι' αυτό δεν εγκαταλείπουν οι Κυδωνιώτες το χωριό μας, γιατί φοβούνται πως αν το εγκαταλείψουν, αν το λησμονήσουν, θα προδώσουν ένα μυστικό, θα προδώσουν και όλους όσους κρατούν αυτό το μυστικό μαζί τους. Γι' αυτό επιμένουν να έρχονται στον τόπο αυτό, για να ανανεώνουν κάθε φορά τον όρκο πίστης στο μυστικό αυτό και για να κοινωνούν ξανά ανεμελιά και αθωότητα, για να ξαποστάσουν («ακμήςστρα») ξεφορτώνοντας κάποια από τα χρόνια που τους έχουν προστεθεί. Και κάπως έτσι πιστεύουν πως έχουν μία ελπίδα να ξαναβρουν τον εαυτό τους, να ξαναπιάσουν ίσως το νήμα από την αρχή. Το χωριό μας άλλωστε έχει την «ιώβεια» υπομονή να σε καρτερεί εκεί, στον ίδιο τόπο, στο ίδιο αναλλοίωτο τοπίο.

Η Φωνή της Κυδωνιάς

Σε έναν κόσμο που διαρκώς αλλάζει γύρω μας, η Κυδωνιά μας αποτελεί μία σταθερά, αφού διατηρεί την ίδια εικόνα από πάντα, δεν μετακινεί ούτε μία πέτρα. «Σα να μην πέρασε μια μέρα» λες όταν συναντάς κάποιον στο χωριό, αλλά αυτό στην πραγματικότητα δεν αφορά εσένα ή τον άλλον, αλλά το χωριό. Σε καρτερεί, λοιπόν, ώστε σαν επιστρέφεις όλα να σου φαίνονται οικεία, ίδια.

Το χωριό μας άλλοτε σε καλεί. Το κάλεσμα αυτό αντηχεί όχι στα αυτιά αλλά στην καρδιά. Και ο ιδιότυπος αυτός ήχος της φωνής του πολλαπλασιάζεται μέσα σου σαν μαθαίνεις ότι και κάποιος άλλος είναι «πάνω», είναι στο χωριό. Σε καλεί για να σου θυμίσει...

Όλα τα παραπάνω μου δημιουργούν μία βεβαιότητα ότι αυτό το χωριό θα είναι πάντοτε «ζωντανό».

Για να έρθω στο δεύτερο και πιο εύκολο ερώτημα μιας και δεν θα χρειαστεί να επικαλεστώ τίποτα το μεταφυσικό εδώ, αλλά μιας και αρχίσαμε έτσι, ας συνεχίσω.

Θα μείνει «ζωντανό» το χωριό μας, αρκεί να συνεχίσουμε με πιο εντατικούς ρυθμούς να «μυούμε» και άλλους σε αυτόν τον φυσικό κόσμο που ξεχειλίζει ανεμελιά και αθωότητα. Να ενισχύσουμε το «κάλεσμα», να πολλαπλασιάσουμε τους λόγους για να έρθει κάποιος στο χωριό μας μέχρι που λόγοι να μην χρειάζονται.

Κλείνω, λοιπόν, με μία έκκληση: να καλέσετε όλοι ξανά (και ξανά) τα αδέρφια σας, τα παιδιά σας και τα ανίψια σας που έχουν καιρό να έρθουν στο χωριό μας, ακόμα και αν χρειαστεί να τους προσφέρετε εσείς έναν λόγο, να ανοίξετε τα σπίτια σας σε όσους θέλουν να έρθουν, να καθαρίσετε τις αυλές σας, να αγκαλιάσετε όσους θέλουν να προσφέρουν, προσφέροντας με τον τρόπο αυτό κι εσείς.

**Ελάτε όλοι ξανά να ανανεώσουμε τους
όρκους μας κάτω από τη Μουριά!**

Καλούδια της Ζηλίστας

ΔΗΜΗΤΡΑ ΑΠΟΣΤΟΛΟΠΟΥΛΟΥ

Γεννήθηκα και μεγάλωσα στην όμορφη Κυδωνιά μας. Έζησα σε συνθήκες που έρχονταν από το πολύ μακρινό παρελθόν και έμαθα να επιβιώνω σε πολύ σκληρές συνθήκες ανέχειας, παγωνιάς και αυστηρής πειθαρχίας από την οικογένεια και το σχολείο. Κι όμως, τα παιδικά μου χρόνια έχουν χαραχτεί με τα πιο ζωηρά χρώματα στην ψυχή μου, και σε αυτά ανατρέχω στις δύσκολες στιγμές της ζωής μου.

Απουσίασα πολλά χρόνια από το χωριό, ακολουθώντας το ρεύμα της αστικοποίησης, όμως τα 'φερε έτσι η τύχη να ξαναγυρίσω το 2004, να ζήσω και να ζωντανέψω πολλά από τα περασμένα. Ξαναβρήκα προσφιλή μου πρόσωπα που είχαν διαφυλάξει πολλά από τα "παλαιά". Συναντιόμαστε στο ιστορικό μαγαζί του εξαιρετικού συγχωριανού μας μαγαζάτορα και γραμματέα της κοινότητας Γιάννη Ζαχαρόπουλου. Ήταν εκεί οι αξιοθαύμαστοι ακρίτες και ακρίτισσες της Ζηλίστας: Οι Ζαχαροπουλαίοι (ο Γιώργος και η Μαρία με τον Γιάννη και την Ελένη), ο Δημητράκης και η Νίκη Καρασμαΐλη, ο Γιώργος και ο Γιάννης Καρασμαΐλης, η Τασία Καρασμαΐλη, οι Σταυροπουλαίοι (Θύμιος, Κωστία και Γιάννης), οι Σφηκαίοι (Λεωνίδας και Μήτσος), οι Τσεκουραίοι (Γιάννης, Ελευθερία και Σωτήρης), ο Λάμπρος και η Πατρούλα Χονδρομήτρου, οι Μακράιοι, (Κώστας και Παρασκευή), οι Γαταίοι, (Βαγγέλης, Σοφία και Νίκος, η Κατερίνα Ηλία Γάτου και ο Ηλίας Ευθ. Γάτος), ο Παπαγιάννης Σμάνης με την Βασιλική, οι Τσαγκαίοι (Μαρία, Λεωνίδας και Ανθούλα, Βασίλης και Άννα). Και η Σία η Καρδαρά.

Το καλοκαίρι έρχονταν κι άλλοι πολλοί αλλά εδώ αναφέρω όσους έμεναν μόνιμα ή για μήνες στο χωριό και έφτιαχναν κήπια, ως κύριο μέσο επιβίωσης. Μερικοί είχαν και κάποια οικόσιτα ζώα και μάλιστα μερικοί είχαν και κοπαδάκια.

Οι σοφοί εκείνοι καλλιεργητές μου έδωσαν παραδοσιακούς σπόρους και με βοήθησαν να αρχίσω και εγώ να καλλιεργώ κήπο. Χρωστώ μεγάλη ευγνωμοσύνη στην Τασία, την Ζαχαρομαρία, την Παρασκευή Μακρή, την Κατερίνη Η. Γάτου, την Ελένη Ζαχαροπούλου, την Νίκη Καρασμαΐλη και την αδελφή μου Ελευθερία Τσεκούρα, πολύ άξιες και έμπειρες γυναίκες, σε κάθε τομέα, αλλά ιδιαίτερα στις καλλιέργειες. Εκείνες οι σοφές καλλιεργήτριες μου έδωσαν την έμπνευση και τις σπουδαίες γνώσεις τους για να ξεκινήσω.

Με την αναδρομή αυτή θυμήθηκα και τους τόπους που ήταν έξω από το χωριό με πολλά χωράφια, που έβγαζαν εκλεκτά, αλλά λιγοστά προϊόντα για την επιβίωση των οικογενειών: Λογγές, Καλύβια, Παλιόρουγκα, Παλιοχώρ', Τριφύλλια, Τριπλιά, Γούστιανη, Αϊ-Γιάννηδες, Μυρμηγκιάρια, Παλιαχυρώνες, Λυκότρυπα, Βατόλακκα, Ουρμπάδες, Καστανιά, Πύργος, Κυδωνιές, Λιθαρόσυρμα, Δόκανα, Κεδρόλακα, Γλήνα, Πάδη, Μαυράγγελ', Αηδόρογγα, Αντρινοϊάνν', Άμπλας, Παλιουμάντρια, Μπρινίτσα, Περιβόλια, στ' Κουκκίν', στ' Αναγνωστοϊάνν', Λειβάδια, Παπαλιόγκ'.

Απ' αυτά έβγαζαν πολύ καλαμπόκι, λίγο σιτάρι, αρκετά φασόλια, κηπευτικά, σταφύλια απ' όπου έφτιαχναν καλό κρασί, φακή, βρίζα (σίκαλη), ρεβίθια, τριφύλλι. Και πολλά φρούτα: κεράσια, δαμάσκηνα, κορόμηλα, σύκα, κυδώνια, λίγα μήλα, καρύδια, κάστανια.

Όλα σχεδόν αυτά τα παλιά εύφορα τόπια έχουν δασωθεί και δύσκολα διακρίνονται. Σώζονται μόνο εδώ κι εκεί πεσμένα "δέματα" που συγκρατούσαν τις παλιές ζαγάδες ή κανένα κλήμα σε κάποια γωνιά ή κάποιο καρποφόρο δεντράκι που "σημαδεύει" μέσα στο δάσος και αντιστέκεται στη φθορά και την εγκατάλειψη.

Μέσα στο χωριό και κοντά στα σπίτια ήταν πολλά ποτιστικά κήπια, όπου καλλιεργούσαμε πατάτα, φασόλια κολοβά και κλαρωτά, μπίζια, κουκιά, ντομάτες, κολοκύθια, αγγούρια, λάχανα, μυριστικά, κρεμμύδια, πράσα, σκόρδα, λουβουδιές, μαρούλια, σπανάκι, σέσκουλα, βλήτα.

Σήμερα είμαστε λιγότεροι όσοι καλλιεργούμε μικρά κήπια μέσα στο χωριό: Σπύρος και Αντώνης Μακρής του Κωνσταντίνου και της Παρασκευής· αυτοί οι δυο μάλιστα φτιάχνουν ακόμα εκλεκτό κρασί, με σταφύλια από την κρεβατίνα τους και ένα αμπελάκι που έχουν. Καλλιεργούν ακόμα ο Τάκης και η Βιβή Κάτου, ο Γιώργος και η Έφη Γάτου, η Ελευθερία Τσεκούρα, ο Κώστας Ζαχαρόπουλος, ο Βαγγέλης και η Ελένη Παπαγεωργίου, ο Δημητράκης και ο Γιάννης Καρασμάϊλης, ο Γιώργος Καρασμάϊλης κι εγώ. Ανθόκηπο καλλιεργεί και η Κούλα Καραδήμα.

Τα κηπευτικά που καλλιεργούμε τώρα είναι τα ίδια με τα παλιά, προσθέσαμε μόνο μελιτζάνες και πιπεριές. Η καλλιέργεια ξεκινάει περίπου στα μέσα Απριλίου και συνεχίζεται μέχρι το τέλος του Οκτώβρη. Η παραγωγική περίοδος τελειώνει με το μάζεμα των καρυδιών και των κάστανων.

Η ενασχόληση με τη "μάνα Γη" είναι επίπονη και χρονοβόρα, όμως πληρώνεται με βαθιά ικανοποίηση, παρακολουθώντας την εξέλιξη των φυτών· χαίρεσαι που κι εσύ συνήργησες σ' ένα μικρό θαύμα δημιουργίας.

Με τη μικρή ή μεγαλύτερη συγκομιδή απ' τον κήπο σου γεύεσαι ιδιαίτερες γεύσεις του τόπου σου: χορτόπιτα, μπαμπανάτσα, ταρκάσι, κολοκυθόπιτα, προζυμόπιτα, τραχανόπιτα, γεμιστά, γιαπράκια, κορφάδες, λουβιά (φρέσκα φασολάκια), φασολάδα, ντοματοσαλάτα, πατατοσαλάτα, πατάτες γιαχνί, σκορδαλιά με ψωμί ή πατάτες στο γουδί, παραπούλια, τριφτάδες, μπριάμ, τουρσί, σαρμάδες, βραστά λάχανα. Και ψωμί, χαμοκούκι ή καθάριο ή ανεβατό.

Και μαρμελάδες και γλυκά κουταλιού: κεράσι, καρύδι, κυδώνι και δαμάσκηνο. Επιπλέον παντεσπάνι, χαλβά, μπακλαβά, μουσταλευριά, πολυσπόρια.

Θα αναφερθώ και σε μια καινούργια καλλιεργητική δραστηριότητα που αναπτύσσεται τελευταία είτε μέσα στο χωριό, στις αυλές και τους κήπους, είτε σε αρκετές τοποθεσίες εκτός του χωριού, όπου φυτεύτηκαν καινούργια δέντρα, οπωροφόρα κάθε είδους. Το πλεονέκτημά τους είναι πως δεν απαιτούν τόσο στενή φροντίδα από τους καλλιεργητές, οι οποίοι δεν μένουν πια μόνιμα στο χωριό. Πολύ παραγωγική δράση και πολύ ενθαρρυντικό για το αύριο της κοινότητάς μας!

*Μέσα σ' όλη αυτή την απλή, λιτή αφθονία,
εκτιμάς περισσότερο τον σκληρό μόχθο
των άξιων προγόνων σου
και διατηρείς "αναμμένο το καντηλάκι".*

Κυδωνιά και Περιβάλλον (κλιματική κρίση, λειψυδρία)

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΚΑΤΟΣ

Τα τελευταία χρόνια, σε μεγάλη μερίδα επιστημόνων, αλλά και απλών ανθρώπων, συζητιέται ιδιαίτερα το θέμα της κλιματικής αλλαγής.

Γίνονται επιστημονικές μελέτες, διατυπώνονται απόψεις, πολλές φορές αλληλοσυγκρουόμενες, που οδηγούν σε έντονο προβληματισμό, αβεβαιότητα και ανησυχία για τις επιπτώσεις των μεταβολών αυτών στην καθημερινότητα των ανθρώπων και στις μελλοντικές προοπτικές διαβίωσης στη γη και ιδιαίτερα στον τόπο διαμονής και εργασίας τους. Το μικροκλίμα ενός τόπου επηρεάζει άμεσα, αλλά και επηρεάζεται, από τη ζωή και τις δραστηριότητες των ανθρώπων. Θα προσπαθήσω να διατυπώσω μερικές σκέψεις σχετικά με τις κλιματικές συνθήκες και τους παράγοντες που τις επηρεάζουν σε παγκόσμιο αλλά και σε τοπικό επίπεδο. Σίγουρα τα παρακάτω δεν αποτελούν επιστημονική εργασία, αλλά μόνο μια αφορμή για σκέψεις και προβληματισμό, και γιατί όχι, για αποφάσεις συνειδητής δράσης για να αποτρέψουμε δυσάρεστες - καταστροφικές συνέπειες για εμάς και τα παιδιά μας.

Οι παράγοντες που επηρεάζουν και τελικά διαμορφώνουν τις κλιματικές συνθήκες διακρίνονται σε γεωλογικούς και σε ανθρωπογενείς. Η διάκριση αυτή δεν είναι απόλυτη, γιατί κάποιες φορές ανθρωπογενείς παράγοντες προκαλούν γεωλογικές μεταβολές που με τη σειρά τους προκαλούν κλιματικές αλλαγές, τοπικές ή παγκόσμιες (π.χ. η έκρηξη μιας ατομικής βόμβας, ένα πυρηνικό ατύχημα, ένας πόλεμος, η διάνοιξη μιας διώρυγας – όπως η διώρυγα του Παναμά, η οποία θεωρείται ότι συνέβαλε στην ενίσχυση των παγετώνων του Βόρειου Ημισφαιρίου).

Οι γεωλογικοί παράγοντες, αν και δρουν κυρίως σε μεγάλες χρονικές κλίμακες, έχουν καθοριστική συμβολή στη μακροπρόθεσμη εξέλιξη του κλίματος και στην ερμηνεία παλαιοκλιματικών μεταβολών. Η κίνηση των λιθοσφαιρικών πλακών μεταβάλλει τη θέση των ηπείρων και των ωκεανών, επηρεάζοντας την κατανομή της ηλιακής ακτινοβολίας και τη διαμόρφωση των ωκεάνιων ρευμάτων.

Η δημιουργία υπερηπείρων, όπως η Παγγαία, έχει συνδεθεί με σημαντικές κλιματικές μεταβολές, όπως εκτεταμένες ξηρασίες και θερμές περιόδους. Η θέση των ηπείρων σε πολικά γεωγραφικά πλάτη ευνοεί τον σχηματισμό παγετώνων, επηρεάζοντας την παγκόσμια θερμική ισορροπία. Η ανύψωση οροσειρών επηρεάζει την ατμοσφαιρική κυκλοφορία, προκαλώντας βροχοπτώσεις. Τα ορεινά συστήματα λειτουργούν ως φυσικά εμπόδια που αναγκάζουν τις αέριες μάζες να ανυψωθούν, μεταβάλλοντας την τοπική και περιφερειακή υδρολογική ισορροπία. Το υψόμετρο αποτελεί επίσης κρίσιμο παράγοντα, καθώς η θερμοκρασία μειώνεται με την αύξησή του κατά μέσο όρο 6,5°C ανά χιλιόμετρο. Οι ηφαιστειακές εκρήξεις επηρεάζουν το κλίμα τόσο βραχυπρόθεσμα όσο και μακροπρόθεσμα.

Η εκτόξευση SO₂ (Διοξείδιο του Θείου) οδηγεί στη δημιουργία θεικών αερολυμάτων που αντανakλούν την ηλιακή ακτινοβολία, προκαλώντας προσωρινή ψύξη. Αντίθετα, η συσσώρευση CO₂ (Διοξείδιο του άνθρακα) συμβάλλει στη θέρμανση του πλανήτη. Η γεωλογική διαμόρφωση των ωκεάνιων λεκανών καθορίζει την πορεία των θαλάσσιων ρευμάτων, τα οποία αποτελούν βασικό μηχανισμό μεταφοράς θερμότητας.

Η μετατόπιση του άξονα περιστροφής της γης προκαλεί τεράστιες κλιματικές αλλαγές. Οι γεωλογικοί παράγοντες λοιπόν δημιουργούν ένα πολύπλοκο σύστημα που καθορίζει τις κλιματικές συνθήκες σε μακροχρόνια κλίμακα.

Οι ανθρωπογενείς παράγοντες συνδέονται κυρίως με αλλαγές στη χρήση γης, την αστικοποίηση, τις εκπομπές αερίων και αερολυμάτων, καθώς και με δραστηριότητες που μεταβάλλουν τις φυσικές επιφανειακές και ατμοσφαιρικές συνθήκες. Οι επιδράσεις αυτές είναι συχνά εντονότερες τοπικά απ' ό,τι σε παγκόσμια κλίμακα, επειδή δρουν άμεσα πάνω στο μικροκλίμα μιας περιοχής. Η συγκέντρωση κτιρίων, δρόμων και υποδομών αυξάνει την απορρόφηση και αποθήκευση θερμότητας. Η αστικοποίηση συνδέεται επίσης με μειωμένη εξάτμιση λόγω έλλειψης βλάστησης και αυξημένη εκπομπή θερμότητας από κλιματιστικά και μέσα μεταφοράς. Αυτό οδηγεί σε υψηλότερες θερμοκρασίες στις πόλεις σε σχέση με τις γύρω αγροτικές περιοχές.

Σε τοπικό επίπεδο, οι εκπομπές από μέσα μεταφοράς, βιομηχανία και θέρμανση κτιρίων αυξάνουν:

- τα επίπεδα CO₂ και μεθανίου, τα αερολύματα, το τροποσφαιρικό όζον. Τα αερολύματα μπορούν να μειώσουν την ηλιακή ακτινοβολία που φτάνει στο έδαφος, καθιστώντας ψυχρότερο το μικροκλίμα της περιοχής, ενώ ταυτόχρονα συμβάλλουν στη δημιουργία νέφωσης και στην αλλαγή των βροχοπτώσεων.
- Η άρδευση, η καύση γεωργικών υπολειμμάτων και η χρήση λιπασμάτων επηρεάζουν την υγρασία του εδάφους, την τοπική θερμοκρασία, τις εκπομπές αερίων όπως N₂O. Η άρδευση, για παράδειγμα, μπορεί να μειώσει τη θερμοκρασία μέσω εξάτμισης, δημιουργώντας πιο υγρές και ψυχρές τοπικές συνθήκες.

Η μείωση του πληθυσμού σε ορεινές περιοχές με πληθυσμιακή συρρίκνωση οδηγεί σε εγκατάλειψη καλλιεργειών, βοσκοτόπων και αναβαθμίδων. Αυτό προκαλεί επαναδάσωση και αύξηση της βλάστησης, που μεταβάλλει την τοπική υγρασία και τη θερμοκρασία, αλλαγή

της ανακλαστικότητας της Ηλιακής ακτινοβολίας (καθώς οι δασωμένες επιφάνειες απορροφούν περισσότερη ηλιακή ακτινοβολία) και μεταβολή της εξάτμισης και διαπνοής, επηρεάζοντας το μικροκλίμα.

Η απουσία ανθρώπινης διαχείρισης (π.χ. υλοτομία, καθαρισμός δασών, ελεγχόμενη βόσκηση) επιτρέπει στα δάση να επεκτείνονται σε περιοχές που παλαιότερα διατηρούνταν ανοιχτές. Αυτό οδηγεί σε αύξηση της υγρασίας, μείωση της θερμοκρασιακής διακύμανσης, μεταβολή των τοπικών ανέμων (καθώς τα δάση λειτουργούν ως φυσικά εμπόδια) και αύξηση του κινδύνου μεγάλων πυρκαγιών, που με τη σειρά τους επηρεάζουν δραστικά το μικροκλίμα.

Η εγκατάλειψη της γης οδηγεί σε συσσώρευση καύσιμης ύλης και σε πυρκαγιές που αυξάνουν την τοπική θερμοκρασία μετά το συμβάν λόγω απώλειας βλάστησης, μειώνουν την υγρασία του εδάφους, μεταβάλλουν την ανακλαστικότητα της επιφάνειας και επηρεάζουν την τοπική κυκλοφορία αέρα.

Οι ορεινές περιοχές παγκοσμίως αναγνωρίζονται ως ιδιαίτερα ευάλωτες.

Η εγκατάλειψη πρακτικών όπως η ελεγχόμενη βόσκηση, η συντήρηση αναβαθμίδων (ζαγάδων), η διαχείριση υδάτινων πόρων, η καλλιέργεια μικρών αγροτεμαχίων κλπ, οδηγεί σε αλλαγές στη διάβρωση του εδάφους, στη ροή αέρα και στην υγρασία, επηρεάζοντας το μικροκλίμα. Οι ορεινές περιοχές βρίσκονται στο επίκεντρο της κλιματικής αλλαγής και της κοινωνικής μεταβολής. Η μείωση του πληθυσμού δεν μειώνει την ανθρώπινη επίδραση· τη μετασχηματίζει. Η εγκατάλειψη της γης, η αλλαγή οικοσυστημάτων και η μεταβολή των παραδοσιακών πρακτικών δημιουργούν νέα μικροκλίματα, συχνά απρόβλεπτα και δύσκολα στη διαχείριση.

Η συντονισμένη δράση των εποχικών κατοίκων σε τέτοιες περιοχές, συνοδευόμενη από σωστά μελετημένες προληπτικές παρεμβάσεις της Πολιτείας, θα μπορούσαν να αποτελέσουν ανάχωμα στην ταχεία, ανεξέλεγκτη και πιθανόν καταστροφική κλιματική αλλαγή.

Να σημειώσουμε εδώ ότι η μεταβολή του μικροκλίματος σε μια περιοχή, μπορεί να δημιουργήσει ανεξέλεγκτες, πιθανόν καταστροφικές, μεταβολές όχι μόνο σε αυτήν και στις γειτονικές της περιοχές, αλλά συχνά και σε αρκετά απομακρυσμένες. Παράδειγμα αποτελεί η προβληματική υδροδότηση μεγάλων αστικών κέντρων (βλπ. Αθήνα) και όχι μόνο, εξαιτίας της μείωσης των υδατοπτώσεων στις ορεινές περιοχές. Η λειψυδρία που παρατηρείται στην Κυδωνιά και γενικότερα στη γύρω ορεινή περιοχή τα τελευταία χρόνια δεν επέβαλε μόνο την αναγκαστική συντηρητική διαχείριση των υδάτων στο χωριό τους τελευταίους καλοκαιρινούς μήνες, ώστε να μη διψάσουμε καθώς και να μην καταστραφούν τα κηπευτικά και λοιπά φυτά, αλλά προκάλεσε και δραματική μείωση των αποθεμάτων νερού στον Μόρνο και έντονες ανησυχίες για την ομαλή υδροδότηση της Αθήνας.

Τα τελευταία χρόνια έχουν γίνει, σε συνεργασία της Πολιτείας με οικονομικούς κολοσσούς, σοβαρές παρεμβάσεις, με τη δημιουργία μεγάλων αιολικών και φωτοηλεκτρικών πάρκων, ενταγμένες στην προσπάθεια παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από μη αναλώσιμες πηγές με μικρή, όπως ισχυρίζονται, επιβάρυνση του περιβάλλοντος (από προϊόντα καύσης, ραδιενεργά απόβλητα κλπ.). Οι θέσεις δημιουργίας των αιολικών πάρκων καθορίζονται, πολλές φορές, με κυρίαρχο κριτήριο την εύκολη και οικονομικά προσιτή πρόσβαση των κατασκευαστικών εταιριών, συνήθως σε κορυφογραμμές, ώστε να εκμεταλλευτούν τους τοπικούς ανέμους. Άμεση συνέπεια είναι η εκτενής αποψίλωση της περιοχής, η διάνοιξη μεγάλων οδικών περασμάτων σε ορεινές και δασικές συνήθως περιοχές, που προκαλούν μεταβολές του ανάγλυφου της περιοχής, το οποίο με τη σειρά του προκαλεί μεταβολές όχι μόνο στη χλωρίδα, αλλά και στην πανίδα της περιοχής με σοβαρές επιπτώσεις στις κλιματικές συνθήκες. Μελετώνται επίσης εκτροπές ποταμών και δημιουργία ταμιευτήρων για να εξασφαλίσουν την απρόσκοπτη υδροδότηση των μεγάλων αστικών κέντρων και ιδιαίτερα της Αθήνας.

Προκαλούνται έτσι μεταβολές στην υδρολογική ισορροπία της περιοχής με απρόβλεπτες πιθανόν συνέπειες για τις κλιματικές και τις οικονομικές - παραγωγικές συνθήκες του τόπου.

Οι όποιες παρεμβάσεις πρέπει να γίνονται ύστερα από εμπεριστατωμένες μελέτες των μεταβολών που θα προκαλέσουν και των συνεπειών που θα έχουν οι μεταβολές αυτές σε τοπική και πανελλήνια (μια και μιλάμε για την Ελλάδα και ιδιαίτερα για την περιοχή μας) κλίμακα. Καμία παράμετρος, από μόνη της δεν είναι σπουδαιότερη από το σύνολο των υπόλοιπων παραμέτρων που προσδιορίζουν την οποιαδήποτε παρέμβαση. Οικονομικά οφέλη δεν επιτρέπεται να έχουν μόνο οι οικονομικοί κολοσσοί. Πρέπει να έχει και ο τελευταίος κάτοικος του πιο απομακρυσμένου χωριού. Και φυσικά έχει κι αυτός κάθε δικαίωμα, και την υποχρέωση, να διεκδικήσει τη σωστή διαχείριση των φυσικών και οικονομικών - παραγωγικών πόρων της περιοχής. Και το είδαμε με τις κινητοποιήσεις των κατοίκων και των φορέων (παραγωγικών, τοπικών, πολιτιστικών κλπ.) των κατοίκων πολλών χωριών της Ορεινής Ναυπακτίας και τα αποτελέσματα των κινητοποιήσεων αυτών: αποτράπηκε η εγκατάσταση αιολικού πάρκου στην Οξυά και μάλλον και στον Κοκκινιά.

Πανηγύρι Σωτήρος 6ης Αυγούστου 2025

ΤΡΙΑΔΑ ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ

Το πανηγύρι του χωριού μας τον Αύγουστο του 2025 αποτέλεσε μια ξεχωριστή εκδήλωση, καθώς ήταν η τελευταία μεγάλη διοργάνωση που πραγματοποιήθηκε από το απερχόμενο Διοικητικό Συμβούλιο του Συλλόγου.

Η βραδιά στέφθηκε με απόλυτη επιτυχία, αφήνοντας τις καλύτερες εντυπώσεις σε όσους έδωσαν το “παρών”.

Η προσέλευση του κόσμου ξεπέρασε κάθε προσδοκία, με περισσότερα από 250 άτομα να γεμίζουν τον χώρο της εκδήλωσης, αποδεικνύοντας για ακόμη μία χρονιά τη δυναμική που διατηρεί το πανηγύρι ως σημείο συνάντησης των χωριανών και των φίλων του χωριού.

Η εξυπηρέτηση των παρευρισκομένων πραγματοποιήθηκε μέσω υπηρεσίας catering, γεγονός που συνέβαλε στην άρτια οργάνωση της βραδιάς και στην ομαλή εξυπηρέτηση του μεγάλου αριθμού επισκεπτών.

Οι συμμετέχοντες είχαν την ευκαιρία να απολαύσουν καλό φαγητό και να περάσουν μια όμορφη βραδιά σε ευχάριστο κλίμα.

Ιδιαίτερη αναφορά αξίζει στην ορχήστρα του Σταθόπουλου, η οποία με το πλούσιο και ποιοτικό μουσικό της πρόγραμμα κράτησε αμείωτο το κέφι καθ’ όλη τη διάρκεια της βραδιάς.

Οι μουσικοί και οι τραγουδιστές κατάφεραν να ξεσηκώσουν τον κόσμο, δημιουργώντας μια αυθεντική πανηγυριώτικη ατμόσφαιρα γεμάτη χορό και διασκέδαση.

Το γλέντι συνεχίστηκε αδιάκοπα μέχρι τις πρώτες πρωινές ώρες, με μικρούς και μεγάλους να συμμετέχουν με ενθουσιασμό, επιβεβαιώνοντας πως το πανηγύρι του 2025 θα μείνει αξέχαστο σε όσους βρέθηκαν εκεί.

Η επιτυχία της εκδήλωσης αποτέλεσε έναν όμορφο επίλογο της θητείας του απερχόμενου Διοικητικού Συμβουλίου, το οποίο παρέδωσε τη σκυτάλη έχοντας ολοκληρώσει μια ακόμη επιτυχημένη διοργάνωση.

Γιορτή Κάστανου

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ

Η «Γιορτή Κάστανου», η οποία διοργανώθηκε τον Οκτώβριο από το νέο Διοικητικό Συμβούλιο του συλλόγου μας αποτέλεσε μια ζεστή και ζωντανή εκδήλωση για ολόκληρο το χωριό, γεμάτη αρώματα, μουσική και συμμετοχή.

Ήταν στην ουσία η πρώτη προσπάθεια του συλλόγου να παρουσιαστεί στο χωριό και να μεταφέρει το μήνυμα ότι ενωμένοι μπορούμε να επιτύχουμε εξαιρετικά αποτελέσματα.

Κεντρικό στοιχείο της εκδήλωσης ήταν τα ψημένα κάστανά, τα οποία προσφέρονταν απλόχερα στους παρευρισκόμενους, συνοδευόμενα από ζεστό ρακόμελο, δημιουργώντας μια αυθεντική φθινοπωρινή ατμόσφαιρα. Ιδιαίτερα σημαντική ήταν η μαζική συμμετοχή εθελοντών από το χωριό, οι οποίοι με ενθουσιασμό και διάθεση συνεργασίας συνέβαλαν καθοριστικά στην επιτυχία της εκδήλωσης.

Το μουσικό πρόγραμμα παρουσίασε πλούσια ποικιλία, κρατώντας αμείωτο το ενδιαφέρον του κοινού. Η εκδήλωση ξεκίνησε με έντεχνα και νησιώτικα τραγούδια, συνεχίστηκε με λαϊκές μελωδίες από την ορχήστρα του Μπάμπη Παπαδόπουλου (μπουζούκι), της Έλλης Χριστοδούλου (φωνητικά) και του δικού μας Παναγιώτη Γεωργιάδη (κιθάρα), ενώ το κλείσιμο έγινε με παραδοσιακά δημοτικά τραγούδια υπό την επιμέλεια του Κώστα Θ. Μακρή, παρασύροντας μικρούς και μεγάλους στον χορό.

Στην πλατεία υπήρχαν πάγκοι με τοπικά προϊόντα, προσφέροντας στους επισκέπτες την ευκαιρία να γνωρίσουν τα προϊόντα της γης της Ζηλίστας.

Μια ξεχωριστή πινελιά αποτέλεσε ο στολισμός της πλατείας, εμπνευσμένος από το κάστανό, προσδίδοντας έναν ιδιαίτερο χαρακτήρα στον χώρο, ενώ επιπλέον τα παιδιά είχαν την ευκαιρία να συμμετάσχουν δημιουργικά μέσω δραστηριοτήτων ζωγραφικής, γεμίζοντας την εκδήλωση με χρώμα και φαντασία.

Στο σημείο αυτό θέλουμε να αφιερώσουμε τη γιορτή, που ευελπιστούμε να γίνει θεσμός, στον πρώτο εμπνευστή της που δεν είναι άλλος από τον αλησμόνητο Θεοφάνη Τρίφτη.

Ιδιαίτερα σημαντικό είναι το γεγονός ότι την εκδήλωση τίμησαν με την παρουσία τους αρκετοί κάτοικοι γειτονικών χωριών από τη Λεύκα, την Καλλονή, τη Γραμμένη Οξυά και την Κερασιά. Εκτιμούμε ότι πέρασαν υπέροχα και είμαστε σίγουροι ότι θα μεταφέρουν τις εντυπώσεις τους στους συγχωριανούς τους, γινόμενοι οι καλύτεροι πρεσβευτές της εκδήλωσης.

Θέλουμε να πιστεύουμε ότι η συγκεκριμένη γιορτή μπορεί να καταστεί ορόσημο στην ευρύτερη περιοχή και κάθε χρόνο να εξελίσσεται.

Η «Γιορτή Κάστανου» απέδειξε πως όταν υπάρχει συνεργασία και αγάπη για τον τόπο, μπορούν να δημιουργηθούν όμορφες στιγμές που ενώνουν την κοινότητα και αφήνουν τις καλύτερες εντυπώσεις.

*Ένα μεγάλο ευχαριστώ
σε όλους τους συγχωριανούς
που βοήθησαν να πραγματοποιηθεί
η συγκεκριμένη εκδήλωση.*

Ετήσιος χορός συλλόγου - Κοπή πίτας

ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ ΠΕΤΡΙΔΗ

Ο ετήσιος χορός και η κοπή της πίτας του συλλόγου, πραγματοποιήθηκαν την 1η Μαρτίου 2026 στο μουσικό μεζεδοπωλείο «Το Κανταράκι» και αποτέλεσαν μια ξεχωριστή εκδήλωση, γεμάτη ζωντάνια, μουσική και κέφι.

Το κέντρο διέθετε πολυμελή ορχήστρα, από την οποία ξεχώριζαν τα ονόματα της Γωγώς Τσαμπά στο τραγούδι και του Νεκτάριου Κοκκώνη στο κλαρίνο, η οποία ανέβασε τη διάθεση των παρευρισκομένων, δημιουργώντας μια ιδιαίτερα γιορτινή βραδιά. Οι συγχωριανοί που ανταποκρίθηκαν στο κάλεσμα του συλλόγου γέμισαν τον χώρο, συμβάλλοντας στη δημιουργία μιας ζεστής ατμόσφαιρας και γιορτινής βραδιάς.

Η πίστα του καταστήματος, αν και μικρή, δεν στάθηκε εμπόδιο στη διάθεση του κόσμου για διασκέδαση, καθώς πολλοί ήταν εκείνοι που θέλησαν να χορέψουν. Ξεχωριστή παρουσία είχαν τα νέα παιδιά του χωριού, τα οποία με το κέφι και την ενέργειά τους έκλεψαν την παράσταση και έδωσαν παλμό στην εκδήλωση.

Αρχικά τον λόγο πήρε ο πρόεδρος του συλλόγου Μακρής Θεόδωρος, ο οποίος αφού ευχαρίστησε τους συγχωριανούς για την παρουσία τους και προανήγγειλε μελλοντικές δράσεις του συλλόγου, προχώρησε στην καθιερωμένη κοπή της πρωτοχρονιάτικης πίτας.

Επίσης διανεμήθηκαν στους παρευρισκόμενους ημερολόγια για το 2026.

Ο σύλλογος, με στόχο να προσφέρει μια ευχάριστη εμπειρία σε όλους, κατέβαλε κάθε δυνατή προσπάθεια για την επιτυχία της εκδήλωσης. Παράλληλα, λαμβάνοντας υπόψη ορισμένες παρατηρήσεις που διατυπώθηκαν σχετικά με τον περιορισμένο χώρο και επιμέρους στοιχεία της διοργάνωσης, εξετάζει το ενδεχόμενο να προσαρμόσει τη μορφή της συγκεκριμένης εκδήλωσης, αναζητώντας τρόπους που θα ανταποκρίνονται ακόμη καλύτερα στις ανάγκες και τις προσδοκίες των μελών και των φίλων του.

Η εκδήλωση έκλεισε με ευχές για μια δημιουργική και γεμάτη δράσεις χρονιά, με τον σύλλογο να συνεχίζει το έργο του με διάθεση για εξέλιξη και προσφορά.

Και όπως σχολίασε ο Ηλίας Λ. Γάτος στο viber: "Του χρόνου με περισσότερη άπλα..."

Οι νέοι του χωριού μας

αρθρογραφούν

Προς την Κυδωνιά!

Πήγα στο χωριό πρώτη φορά σαράντα ημερών, μέσα στον χειμώνα, με χιόνι. Ίσως έτσι ξεκίνησε μια μακρά πορεία, κυριολεκτικά και μεταφορικά, προς την Κυδωνιά.

Αυτό που θυμάμαι πιο έντονα είναι το κρύο, ακόμη και μέσα στο καλοκαίρι. Θυμάμαι τα πολλά παιδιά στην πλατεία, στις εκκλησίες, στα μονοπάτια, στις γιορτές, το Πάσχα, τον φούρνο μας διά χειρός του πατέρα μου και τους παππούδες, συνδεδεμένους άρρηκτα με τον τόπο.

Οι παππούδες μου ήταν αγρότες, πλέον συνταξιούχοι. Από όταν τους θυμάμαι είχαν πάντα ζώα και δουλειές: κατσίκες, κότες, σκύλους, κήπους, λουλούδια, δέντρα και πολλά ακόμη που γέμιζαν την καθημερινότητά τους από νωρίς το πρωί μέχρι αργά το βράδυ.

Το σπίτι που μέναμε τα καλοκαίρια μέχρι και πολύ πρόσφατα ήταν μαζί με άλλα σπίτια σε κοινή αυλή (των θαυμάτων!), όπου μένουν κουμπάροι και γείτονες· μια συνθήκη που δεν έχω ξαναζήσει από τότε και μάλλον δεν θα ξαναζήσω.

Τότε δεν το καταλάβαινα, αλλά υπήρχε μια απόσταση από όσα είχα συνηθίσει αλλού· ένας τρόπος ζωής πιο απλός, πιο άμεσος: σπίτια με πόρτες ανοιχτές, πανηγύρια με πλαστικές καρέκλες, ορχήστρες με δημοτικά τραγούδια, κασετόφωνα (ναι, και κασέτες) με λαϊκά και τραπέζια με μεγάλες παρέες, κάτι που σήμερα μοιάζει με ανάμνηση από μια άλλη, πιο μακρινή εποχή.

Σήμερα πηγαίνω λιγότερο. Το χωριό είναι το ίδιο και ταυτόχρονα δεν είναι. Κάποια πράγματα μένουν, κάποια χάνονται. Και κάποια τα κουβαλάς πια μόνο εσύ. Ίσως τελικά αυτό να είναι που μένει: όχι το μέρος όπως είναι, αλλά όπως το θυμάσαι.

Δημήτρης Γεωρ. Καρασμαΐλης

Αναμνήσεις από την Κυδωνιά μου!

«Πόσες στροφές μένουν ακόμα για να φτάσουμε στο χωριό, μπαμπά;»

«Απομένουν 7-8 μεγάλες και θα φτάσουμε!»

Ποτέ δεν ήταν 7 ή 8... Ήταν πολύ περισσότερες! Αυτή η συζήτηση συνήθως συνοδευόταν από μουσική υπόκρουση, που περιλάμβανε παιδικά τραγούδια ή κομμάτια του Πάριου. Έτσι, περνούσε το ταξίδι προς την Κυδωνιά... μέχρι να φτάσουμε στο εκκλησάκι της Αγίας Παρασκευής, που σήμαινε ότι σε λίγα λεπτά θα φτάναμε στο χωριό μας. Η καρδιά μου χτυπούσε δυνατά, τα μάτια μου έλαμπαν και οι φωνές από τη χαρά μου αντηχούσαν μέχρι τα γύρω χωριά. «Επιτέλους φτάσαμε στο χωριό μας!» Κατέβαινα γρήγορα από το αυτοκίνητο, έβλεπα την εκκλησία του Αϊ-Γιάννη και έτρεχα στην κατηφόρα που οδηγούσε στο πετρόχτιστο σπίτι μας. Τα μάτια μου γεμίζουν δάκρυα χαράς... Νομίζω πως δεν θα ξεχάσω ποτέ αυτό το συναίσθημα.

Οι αναμνήσεις μου στο χωριό ξεκινούν με ανατολές πίσω από τα Βαρδούσια, δύσεις από τον Αϊ-Νικόλα και αστροφεγγιές από το προαύλιο του Αϊ-Γιάννη ή της Αγίας Παρασκευής. Ζωντανεύουν μέσα μου ατελείωτες ώρες που παίζαμε χαρτιά — συνήθως δηλωτή — κάτω από τη μουριά στο καφενείο τα μεσημέρια, αλλά και τα βράδια στο παγκάκι έξω από τον Αϊ-Γιάννη, όπου λέγαμε τρομακτικές ιστορίες ή παρακολουθούσαμε τους «μεγάλους». Έρχονται στον νου μου τα πανηγύρια του Σωτήρος, όταν ντυνόμασταν με παραδοσιακές στολές και ανοίγαμε τον χορό κατεβαίνοντας από τα «Τσαγκέικα» προς την πλατεία του χωριού. Σκέφτομαι ακόμη τις πολιτιστικές εκδηλώσεις του χωριού, οι οποίες κάθε καλοκαίρι έδιναν ζωή και γέμιζαν την Κυδωνιά με κόσμο, μουσική και χαμόγελα. Δεν θα μπορούσαν να λείπουν οι στιγμές που πηγαίναμε στο ποτάμι για μπάνιο, καθώς και τα βραδινά river party, πάντα συνοδευόμενα από κιθάρα και τραγούδι, κάτω από το φως του φεγγαριού. Εκεί, μέσα σε όλα αυτά, ήρθαν και τα πρώτα μου βήματα προς την ανεξαρτησία· η πρώτη αίσθηση ελευθερίας, καθώς κυκλοφορούσα μόνη μου, χωρίς τους γονείς μου.

Θα ήθελα να γράψω πολλά ακόμα, αλλά ίσως είναι δύσκολο να χωρέσει τόση ευτυχία σε μερικές μόνο γραμμές. Όσα χρόνια κι αν περάσουν, η Κυδωνιά θα είναι πάντα το πιο όμορφο μέρος του κόσμου για μένα -και όχι, δεν έχω πάει σε όλο τον κόσμο.

Α, και μην ξεχάσω... 3 στροφές έμειναν ακόμη.

Χρυσάφενια Ι. Μπατσαούρα

Συνέντευξη με τον Σπύρο Κατσούνη

ΟΛΓΑ ΚΑΤΣΟΥΝΗ

Ο Σπύρος Κατσούνης είναι 19 χρονών. Αγωνίζεται στην ομάδα χάντμπολ ανδρών του ΠΑΟΚ και στην Εθνική ομάδα νέων. Παράλληλα είναι πρωτοετής φοιτητής στο τμήμα Πολιτικών Μηχανικών του ΑΠΘ.

Πώς ξεκίνησε η σχέση σου με το χάντμπολ και τι ήταν αυτό που σε έκανε να το αγαπήσεις;

Ξεκίνησα το χάντμπολ στην τρίτη δημοτικού, καθώς ο πατέρας μου, που ασχολείται πολλά χρόνια με το άθλημα, με παρότρυνε να κάνω τα πρώτα μου βήματα σε αυτό. Τα πρώτα χρόνια είχα προπονητή τον ίδιο, ο οποίος με τις γνώσεις και την εμπειρία του με βοήθησε σε μεγάλο βαθμό να εξελιχθώ. Ουσιαστικά, χάρη σε εκείνον κατάφερα να φτάσω στο επίπεδο στο οποίο βρίσκομαι σήμερα.

Τι σημαίνει για εσένα να αγωνίζεσαι πλέον στον ΠΑΟΚ σε τόσο νεαρή ηλικία;

Είναι χαρά μου που κατάφερα να αγωνίζομαι στην ανδρική ομάδα του ΠΑΟΚ, καθώς είναι ένας ιστορικός σύλλογος με πολλές επιτυχίες στον αθλητισμό. Το να βρίσκομαι σε αυτή την ομάδα αποτελεί επιβράβευση των προσπαθειών και των θυσιών που έχω κάνει όλα αυτά τα χρόνια.

Πώς ένιωσες τη στιγμή που κλήθηκες στην Εθνική ομάδα νέων και πώς αισθάνεσαι γι' αυτή τη διάκριση;

Όταν κλήθηκα για πρώτη φορά στην Εθνική ομάδα νέων, ένιωσα μεγάλη τιμή και υπερηφάνεια. Η συμμετοχή στην Εθνική ομάδα είναι κορυφαία στιγμή για κάθε αθλητή και είμαι πολύ χαρούμενος που το έχω καταφέρει.

Πόσο δύσκολο είναι να συνδυάζεις τις απαιτήσεις του πρωταθλητισμού με τη φοιτητική ζωή;

Είναι πολύ δύσκολο να συνδυάσεις τις σπουδές με τον πρωταθλητισμό, ωστόσο με σωστό πρόγραμμα είναι εφικτό. Το σημαντικότερο είναι να σου αρέσουν και να αγαπάς και τα δύο.

Ο Σπύρος Κατσούνης με τη φανέλα της Εθνικής ομάδας Νέων.

Ποιες θυσίες χρειάστηκε να κάνεις για να φτάσεις σε αυτό το επίπεδο, τόσο ως αθλητής όσο και ως φοιτητής;

Πιστεύω πως δε χρειάστηκε να κάνω πολλές θυσίες. Η αγάπη για το άθλημα και τις σπουδές είναι το κλειδί για να πετύχεις τους στόχους σου.

Ποιοι είναι οι στόχοι σου για τα επόμενα χρόνια, τόσο σε συλλογικό επίπεδο όσο και με την Εθνική;

Στόχος μου είναι να αγωνίζομαι στο υψηλότερο επίπεδο και παράλληλα να ασχοληθώ με το αντικείμενο των σπουδών μου.

Τι σημαίνει για εσένα η Κυδωνιά;

Το χωριό μου, η Κυδωνιά, σημαίνει πολλά για μένα, καθώς είναι ένας τόπος γεμάτος αναμνήσεις. Εκεί έχω ζήσει όμορφες στιγμές με φίλους και συγγενείς, που έχουν αφήσει έντονο αποτύπωμα στη ζωή μου. Μακάρι να μπορούσα να πηγαίνω πιο συχνά.

Ποιο μήνυμα θα ήθελες να στείλεις στα μικρότερα παιδιά από το χωριό;

Να πιστεύουν στον εαυτό τους και να μην βάζουν όρια στα όνειρά τους ακόμα κι αν στην αρχή φαίνονται ακατόρθωτα. Να θυμούνται ότι όλα μπορούμε να τα καταφέρουμε αρκεί να υπάρχει στόχος και ισχυρή θέληση. Και φυσικά, να μην ξεχνούν το χωριό μας και όσο μπορούν να το επισκέπτονται.

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΖΗΛΙΣΤΙΝΩΝ

ΤΕΧΝΕΣ

ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ ΙΩΑΝΝΗΣ
Τραγουδιστής, μουσικός

Η περασμένη καλλιτεχνική σεζόν ήταν πολύ δημιουργική για τον συγχωριανό μας Γιάννη Παπανικολάου με ποικίλες εμφανίσεις από όλο το φάσμα των δραστηριοτήτων του.

Για το ελληνόφωνο μέρος του λαϊκο-ρεμπέτικου και έντεχνου ρεπερτορίου του είχε μία σειρά περιορισμένων παραστάσεων από τα τέλη Νοεμβρίου στο ΓΥΑΛΙΝΟ ΜΟΥΣΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ, πλαισιωμένος από μία ομάδα καταξιωμένων μουσικών. Από τις αρχές το 2026 ξεκίνησε με ένα μικρότερο, πιο ακουστικό, σχήμα εμφανίσεις στο ΜΠΑΡΑΚΙ ΤΗΣ ΔΙΔΟΤΟΥ στο Κολωνάκι, όπου τον είδαμε για τελευταία φορά πριν το κλείσιμο για καλοκαίρι, την Παρασκευή 29 Μαΐου.

Ο Γιάννης Παπανικολάου επί σκηνής

Παράλληλα σε ό,τι αφορά το δημοφιλέστερο αγγλόφωνο metal σχήμα του ROCK 'N' ROLL CHILDREN (Dio Tribute Band), η χρονιά ήταν εξαιρετικά δραστήρια με αρκετές SOLD OUT συναυλίες σε μεγάλες μουσικές σκηνές της Αθήνας: τον Ιανουάριο και τον Μάιο στο Κύτταρο και τον Δεκέμβριο στο FUZZ CLUB, στη βραδιά αφιέρωμα στον πρόσφατα εκλιπόντα θρύλο του Heavy Metal, OZZY OSBOURNE, που διοργάνωσε το ελληνικό περιοδικό METAL HAMMER.

Με το προσωπικό αγγλόφωνο heavy metal συγκρότημά του, DIVINER, αυτή την περίοδο γράφουν καινούργια τραγούδια για τον 4ο δίσκο τους.

Για το φθινόπωρο του 2026 ήδη ετοιμάζει συνέχεια εμφανίσεων ελληνικού και αγγλόφωνου ρεπερτορίου, που θα ανακοινωθούν προσεχώς.

ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ ΠΕΤΡΙΔΗ
Σκηνοθέτης, ηθοποιός

Η Αναστασία Πετρίδη ηθοποιός, σκηνοθέτης και εμπυχωτρία θεατρικού παιχνιδιού, είχε μια πολύ απαιτητική και δραστήρια θεατρική σεζόν.

Ξεκίνησε αρχές Φλεβάρη με τη "Λυσιστράτη" του Αριστοφάνη στην οποία έκανε διασκευή και σκηνοθεσία σε συνεργασία με τον σύλλογο "Ένωση Τέμενης".

Συνέχισε δυναμικά τον Μάρτιο με τη θεατρική ομάδα "Επί Σκηνής" με το έργο "Η φούντα του παππού και το λουρί της μάνας", μια διασκευή του θεατρικού έργου του Ντάριο Φο "Η μαριχουάνα της μαμάς είναι πιο γλυκιά".

Η θεατρική χρονιά έκλεισε με ένα "γλυκό" αφιέρωμα στην ηθοποιό Καίτη Κωνσταντίνου που εδώ και ένα χρόνο έχει φύγει από τη ζωή, σε συνεργασία με τον σύλλογο Ροδοδάφνης και τον Δήμο Αιγιαλείας. Στην εκδήλωση παραβρέθηκαν γνωστοί καλλιτέχνες όπως ο Μιχάλης Ρέππας, ο Θανάσης Παπαθανασίου, ο Αλέξανδρος Αντωνόπουλος, η Σάρα Γανωτή, ο Τάκης Τζαμαριάς και άλλοι.

Επιστολή Ιωάννη Μπατσαούρα σε Σπύρο Κατσάνο

Στη σελίδα αυτή φιλοξενούμε μια επιστολή που μας έστειλε για δημοσίευση ο αγαπητός μας Γιάννης Ηλ. Μπατσαούρας. Είναι ένα γράμμα αγάπης και εκτίμησης του Γιάννη προς τον Σπύρο Κατσάνο, έναν από τους γιους του σημαντικού μας παλιού δασκάλου Δημήτρη Η. Κατσάνου. Ο επιστολογράφος αναφέρει σημαντικές πληροφορίες για τον αλησμόνητο δάσκαλό μας. Ταυτόχρονα ένα τέτοιο "γράμμα" μας θυμίζει έναν ωραίο τρόπο σύνδεσης και επικοινωνίας, που χάνεται πια αλλά στα χέρια του Γιάννη Η. Μπατσαούρα γίνεται ένας τρόπος έκφρασης εκτίμησης και ευγνωμοσύνης. Γιάννη Μπατσαούρα, σε ευχαριστούμε.

Σπύρο, γεια σου!

Χάρηκα πολύ στη Ναύπακτο, που συναντηθήκαμε.

Ο δάσκαλος Δημήτρης Κατσάνος από τις διηγήσεις μεγαλύτερων ήταν πρωτοποριακός δάσκαλος για την εποχή του. Εκτός από τα μαθήματα, θεωρούσε απαραίτητο οι μαθητές να έχουν και άλλες δεξιότητες π.χ. να κεντρώνουν καστανιές σε μαρονιές και αγριοκερασιές σε κερασιές, ώστε να έχουμε ποιοτικά προϊόντα και αυτάρκεια σ' αυτά. Αγαπούσε το χωριό και ήθελε να προοδεύει.

Σ' ένα πανηγύρι στις 29 Αυγούστου στον Αϊ-Γιάννη Αρτοτίνας πήγαμε 2-3 παρέες Ζηλιστινών. Ο πατέρας σου ευχήθηκε «Χρόνια πολλά» και φωτογράφησε τους Ζηλιστινούς. Ύστερα έστειλε σ' όλους μας τις φωτογραφίες ταχυδρομικά. Έλεγε μάλιστα, ότι στη ζωή μένουν τα καλά έργα και οι φωτογραφίες.

Όταν ήμουν μαθητής στο Γυμνάσιο, ήλθε στο Μεσολόγγι για να επισκεφθεί τον Νομάρχη για κάποια υπόθεση του χωριού και επισκέφτηκε όλους τους Ζηλιστινούς στις Καλαμποκιές Μεσολογγίου.

Αγαπητέ Σπύρο, θέλω να σε συγχαρώ και εσένα και τον αδερφό σου τον Κώστα, που συμβάλλετε να εκδοθεί το βιβλίο του δασκάλου Κων/νου Τσέντου για την Ιστορία της Ζηλίστας. Ο Οδυσσεάς Ελύτης, λέει ότι αγαπά τους ανθρώπους που στύβουν το λίγο για να το κάνουν καλύτερο και περισσότερο...

Αγαπάμε τη μικρή Ζηλίστα και θέλουμε να την κάνουμε ομορφότερη.

Είναι ο τόπος μας, οι ανάσες των γονιών και των παιδιών μας...

Με μεγάλη εκτίμηση,
Γιάννης Η. Μπατσαούρας.
7/6/2026

ΥΣ: Αν ο δρόμος σάς φέρει στο Μεσολόγγι, κάνετε στάση να σας γνωρίσουμε τον Ιερό τούτο τόπο.

Μια παρέα Κυδωνιωτών στον Αϊ-Γιάννη Αρτοτίνας στις 29/8/1969

Στη φωτογραφία από αριστερά διακρίνονται:
Δημήτριος Κατσάνος, Γιάννης Η. Μπατσαούρας,
Αντώνης Ι. Τσάγκας, Μαρία Τσάγκα

Σπύρο γεια σου (Κατσάνος)

Χάρηκα πολύ στη Ναύπακτο, που συναντηθήκαμε. Ο δάσκαλος Δημήτρης Κατσάνος από τις διηγήσεις μεγαλύτερων ήταν πρωτοποριακός δάσκαλος για την εποχή του. Εκτός από τα μαθήματα, θεωρούσε απαραίτητο οι μαθητές να έχουν και άλλες δεξιότητες: π.χ. να κεντρώνουν καστανιές σε μαρονιές και αγριοκερασιές σε κερασιές, ώστε να έχουμε ποιοτικά προϊόντα και αυτάρκεια σ' αυτά. Αγαπούσε το χωριό και ήθελε να προοδεύει.

Σ' ένα πανηγύρι στις 29 Αυγούστου στον Αϊ-Γιάννη Αρτοτίνας πήγαμε 2-3 παρέες Ζηλιστινών. Ο πατέρας σου ευχήθηκε «Χρόνια πολλά» και φωτογράφησε τους Ζηλιστινούς. Ύστερα έστειλε σ' όλους μας τις φωτογραφίες ταχυδρομικά. Έλεγε μάλιστα, ότι στη ζωή μένουν τα καλά έργα και οι φωτογραφίες.

Όταν ήμουν μαθητής στο Γυμνάσιο, ήλθε στο Μεσολόγγι για να επισκεφθεί τον Νομάρχη για κάποια υπόθεση του χωριού και επισκέφτηκε όλους τους Ζηλιστινούς στις Καλαμποκιές Μεσολογγίου.

Σπύρο

Μπαράβα που συμβάλλετε να εκδοθεί το βιβλίο του δασκάλου Κων/νου Τσέντου για την Ιστορία της Ζηλίστας.

Ο Οδυσσεάς Ελύτης, λέει ότι αγαπά τους ανθρώπους που στύβουν το λίγο για να το κάνουν καλύτερο και περισσότερο...

Αγαπάμε τη μικρή Ζηλίστα και θέλουμε να την κάνουμε ομορφότερη. Είναι ο τόπος μας, οι ανάσες των γονιών και των παιδιών μας...

Με μεγάλη εκτίμηση

Γιάννης Η. Μπατσαούρας

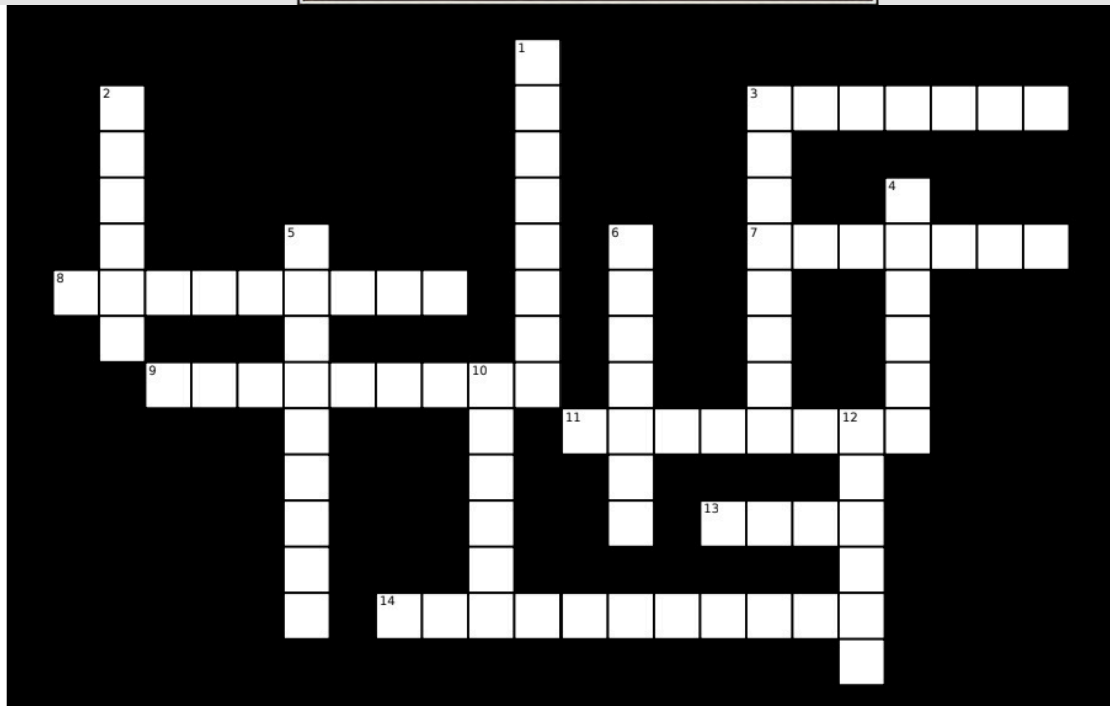
7/6/2026

ΓΕΛΟΙΟΓΡΑΦΙΑ “Κάτω από τη μουριά...”

ΣΤΑΥΡΟΛΕΞΟ ΓΙΑ ΚΥΔΩΝΙΩΤΕΣ

Οριζόντια

3. Θέση στο κυνήγι
7. Το μαλλί το γνέφεις με ρόκα και...
8. Παγίδα για πουλιά
9. Κύρια πηγή υδροδότησης της Κυδωνιάς (τοπωνύμιο)
11. Είδος ψαριού που ενδημεί στο ποτάμι μας
13. Καστανοχώραφα κοντά στο χωριό μας (τοπωνύμιο)
14. Πώς λέγεται το ρέμα δίπλα στον Αϊ-Νικόλα;

Κάθετα

1. Χοντρή βελόνα αλλιώς
2. Κυδωνιώτικος γύψος
3. Το μικρό δάσος από βελανιδιές που στεφανώνει το χωριό (τοπωνύμιο)
4. Μέθοδος κυνηγιού με πολύ θόρυβο
5. Μικρή και Μεγάλη ...
6. Ο Εύηνος αλλιώς
10. Στρατηγικό σημείο από όπου φαίνεται όλο το χωριό
12. Ο Παπαγεωργίου με παρατσούκλι

Ηλίας Παπανικολάου

Ο Ηλίας Παπανικολάου γεννήθηκε στην Αθήνα το 1974. Σπούδασε ζωγραφική στην Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών της Αθήνας από το 1991 έως το 1996 στο εργαστήριο του Νίκου Κεσσανλή. Έχει στο ενεργητικό του συνολικά 190 εκθέσεις, 19 ατομικές εκθέσεις στις γκαλερί ARTIO, Ζουμπουλάκη, Titanium, Αστρολάβος, Μελάνυθρος, Cube, Καπλανών 5, Metamorfosis Art Gallery, Εικαστικός Κύκλος, στο Μετρό Συντάγματος, στην Πινακοθήκη Γρηγοριάδη, στην γκαλερί Εικαστικός Κύκλος ΔΛ, στον πολυχώρο ΠΟΛΥΕΔΡΟ, στο Café του Εθνικού Αρχαιολογικού Μουσείου. Έχει συμμετοχή σε πληθώρα ομαδικών εκθέσεων (Λονδίνο, Κύπρο, Νέα Υόρκη, Παρίσι, Σμύρνη, Κωνσταντινούπολη, Αυστρία, Μασσαλία) και σε δημοπρασίες. Έχει κάνει εικονογραφήσεις ποιητικών συλλογών, μουσικών δίσκων, εξωφύλλων κ.ά. Έχει συνεργαστεί με την "Ομάδα Σημείο Μηδέν" και την "Alas Theatre Company" για σκηνικές εγκαταστάσεις των παραστάσεων. Έργα του βρίσκονται σε δημόσιες και ιδιωτικές συλλογές στην Ελλάδα και ιδιωτικές συλλογές στο εξωτερικό (Α.Σ.Κ.Τ., Δημ. Πινακοθήκη Πατρών, Δημ. Πινακοθήκη Καλαμάτας, Δημ. Πινακοθήκη Αγρινίου, Δημ. Πινακοθήκη Καρδίτσας, Πινακοθήκη Βογιατζόγλου, Πινακοθήκη Μοσχανδρέου, Αμερικανικό Κολλέγιο Ελλάδος, Αττικό Μετρό, Εταιρεία Heineken, Schutz Art Museum, Μουσείο Κοπελούζου, Μουσείο Βορρέ, συλλογές: ENIA GALLERY-DL GALLERY, Φέλιου, Λογοθέτη, Δράκου, Καρέλια, Αμερ. σκηνοθέτη Oliver Stone, Kaan Terzioğlu και πολλές άλλες συλλογές). Ζει και εργάζεται στην Αθήνα.

Στο χωριό μας, στο παλιό Δημοτικό σχολείο
θα φιλοξενηθεί έκθεση
του Ηλία Παπανικολάου με τίτλο
"Ένα περαστικό αεράκι"
από τις 4 έως τις 8 Αυγούστου

